

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ і ПРАВЛЕННЯ СЛЮЗА ПІСЬМЕНІКАЎ БССР

№ 47 (1166)

Серада, 12 чэрвеня 1957 года

Цана 40 кап.

Гарадскія школьнікі ў калгасе

Мікола СЕРГІЕВІЧ

Яшча з вечара 7 чэрвеня на вуліцах Гомеля пачалі паўляцца групы моладзі, славячы радасныя вышкі смеху: моладзь вобласці пачала з'яўдацца на сваё свята.

У дзве гадзіны 8 чэрвеня на шырокае поле гарадскога стадыёна сабралася некалькі тысяч юнакоў і дзяўчат. Тут уздэльнікі хору калгаса «Новае жыццё» ў прыгожых нацыянальных касцюмах, спартсмен Гомельскага педагогічнага інстытута і Беларускага інстытута інжынераў чыгуначнага транспарту. Многія трымаюць у руках спігі, вымылы, эмблема абласнога і Сусветнага фестываляў моладзі, намаляваныя на вялікіх шчытах.

У тры гадзіны пачынаецца велічэнае шасце ўздэльнікаў фестываляў па святках ўпрыгожаных вуліцах — Савецкай, Комсомольскай, Маскоўскай, на стадыён «Лакматніў» Чыгуначнага раёна горада. Звыш шасці тысяч юнакоў і дзяўчат кроцьчы на вуліцах горада. Якое гэта велічэнае відэішча! Непазнавальна змяніўся стадыён. Тут і там развясціваюцца вымпелы, спяжкі, над галавамі ўзняюцца рознакаляровыя шары.

Сакратар абкома партыі т. Корнеў, адкрываючы фестываль, гаворыць, што савецкая моладзь не на словах, а на справе выконвае велічэныя заданні, паступаючы перад ёй нашай партыяй і ўрадам. Перад фестывалем у вобласці створана 500 новых самадзейных калектываў. Многія комсомольска-маладзёжныя бригады, ступіўшы на перадавыя варты, дабіліся новых поспехаў у працы.

А імя абкома комсомола прысутнічае віце сакратара абкома ЛКСМБ т. Халейкава.

Лепшыя прадстаўнікі калгаснай, вучнёўскай і рабочай моладзі ўзнялі спігі фестываля. Вялікае бліжэйшае палотнішча павольна палінаецца і трапеца на ціхім летнім ветрыку. Велічэа гучыць Гімн Беларускай ССР.

Фестываль адкрыты. Зводны хор складае трохтэчы чалавек выконвае песню В. Яфімава «Любім Радыму». Яе змяняе песня «Едзе на фестываль».

Радасць пачынае ракою, Фестывальны марш гучыць.

Лёгка песні пець з Масквою, Добра маршы і дружныя. Не паспелі змоўнуць апошнія гукі песні, як на зялёнае поле стадыёна прадыманстраваць сваю спрытлівасць, сілу, прыгожасць вышэйшай загарэлай спартсменшчы.

СВЯТА МАЛАДОСЦІ

Нельга не залюбавацца адзінчасна, алажанасцю іх рухаў, калі яны пад гукі аркестра выконваюць гімнастычныя практыкаванні. Над паліаментамі прысутных хутка працягваюцца па кругу матчыялы, на кожным з іх група фізкультурнікаў трымае вылізаны спід, на якім паліаментам сядзіць: «Слава Комуністычнай партыі Савецкага Саюза!»

Пасля на зялёны дыван стадыёна, нібы рассяпаныя кветкі, выбягаюць самыя юныя гімнасты фестываляў — вучні дзесятай сярэдняй школы Гомеля. Пад паліаментамі гукі валса алажана і прыгожа яны выконваюць практыкаванні з рознакаляровымі мячамі і спяжкямі ў руках.

Раптам поле стадыёна ў момант непазнавальна змянілася: на яго выйшаў 400 студэнтаў Гомельскага педінстытута ў блакітных майках. Асабліва цэла былі сусветныя даўчаты-фізкультурніцы з гэтага інстытута, якія выступалі па складанай гімнастычнай праграме.

Праходзіць некатры час і тут-жа, на бегавых дарожках стадыёна, разогрета вострае барацьба спартсменаў за першыя месцы. Стометруй першым заканчвае спартсмен таварыства «Спартак» В. Рукаўцін. У эстафетным бегу лепшы час паказаў мазырскі спартсменкі.

Увечары, у той час, калі ў Палацы культуры чыгуначнікаў імя В. І. Леніна, у драматычным тэатры, на летніх эстрадах выступалі калектывы мастацкай самадзейнасці, у неба ўзняліся рознакаляровыя агні сцэны ракета.

Погляды тысяч гледачоў прыкаваны да статуі жанчыны з вінком на фрынтоне будынка абласнога драматычнага тэатра. Там вольна павінае запаліцца факел абласнога фестываля. У далечыні над галавамі шматлікіх людзей замігала тры агні. Іх нясуць на плочы мадэльнай бегуны вобласці: Н. Пузан, Б. Андрэў і А. Яворскі. І вольна высока над драматычным тэатрам яркім полымем загарэўся фестывальны агонь.

Два дні на падмошках едзі і на адкрытых пляцоўках аспрычалі права ўдзелу ў республіканскім фестываль іштатікай самадзейнасці калектывы вобласці. Побач з такімі калектывамі, як хор калгаса «Новае жыццё» Тураўскага раёна, Аперчыцкі народны

хор і танцавальны калектыв Палаца культуры чыгуначнікаў імя В. І. Леніна, які ўжо заваявалі пшчуларнасць, сваё майстэрства дэманстравалі харавы і танцавальны калектывы Васілевіцкай ДРЭС, хор сартыроўчанага цыха добрунскага цэлазна-папяровага камбіната «Герой працы», хор калгаса імя Карла Маркса Нараўлянскага раёна, які ў асноўным складаецца з працаўнікоў жылгаладоўлі. Наперадні абласнога фестываля яго ўздэльнікі выступілі ў брыгадах свайго калгаса, у сусветнай сельгасарцелі імя Зігальскай і ў Дзёрнавіцкай МТС. Кіруе хорам маладая настаўніца мясцовай школы Ларыса Пухаленка. Дыплом лаўрэатаў фестываля атрымалі хор калгаса «Шлях да камунізма» Брагінскага раёна, самадзейны кампазітар з горада Рачыцы Л. Франклі-Майлік.

Усе ўздэльнікі хору калгаса «Новае жыццё» Тураўскага раёна і многія іншыя — усяго больш 500 чалавек.

Больш за ўсё парадаў фестываль сваёй масавайнасцю. Тысячы юнакоў і дзяўчат калгасаў і саўгасаў, прамысловых прадпрыемстваў і навучных устаноў прынялі ўдзел у агіядзе мастацкай самадзейнасці ў час раінных фестываляў. Варта адзначыць, што многія калектывы значна творча выраілі, папоўнілі свой рэпертуар новымі высокакаляровымі творамі. Другой адметнай рысай абласнога фестываля з'яўляецца тое, што ён выявіў новыя таленты. Асабліва парадаў прысутных у час створача конкурсу і было лаўрэатаў фестываляў, які адбіваюць ў канцы свята, танцавальны калектыв Рачыцкага гарадскога Дома культуры (мастанкі кіраўнік В. Сокалаў). З выключным майстэрствам уздэльнікі калектыву выканалі русыцкія жартоўны народны танец «Калушары».

Добра прачытаў С. Драчэўскі (Ельскі раён) аглядае І. Коласа «За дождж». Прыемным тамбарам голасу валодае студэнтка Гомельскага музычнага вучылішча І. Вярыбіна.

У выдзілю, 9 чэрвеня, велічым факельным шэпчэн на вуліцах горада скончыўся ўвечары фестываль моладзі Гомельшчыны.

**М. ДАНИЛЕНКА,
Г. РАЗІНСКІ.**

На здымку: выступленне хору калгаса імя Карла Маркса Нараўлянскага раёна. Злева — кіраўнік харавога калектыву Л. П. Пухаленка.

Фото П. Белавуса.

Гэтая ініцыятыва парадызіла ў супрацоўніку газеты «Чырвоная змена». Аднойчы заходжу ў рэдакцыю — сустракаюць таварышы Алена Уладзімірава і Ніна Савіцкая: «Як вы глядзіце на такую справу...» — і давай разсказаць пра сваю задуму. Мне, як былому настаўніку, спадабалася іх ідэя...

Неўзабаве праўдзіне нашага калгаса атрымала ліст — вучні 10-й сярэдняй школы Мінска пісалі:

«Мы многа чыталі ў газетах пра ваш калгас. «Чырвоны пучілавец» доўгі час быў самым адстаючым у раёне, там не было ні радыё, ні электрычнасці, ні вым дэсца добрай школы. А цяпер жыццё стала іншым.

Вось мы і рашылі летам у час канікулаў прыехаць у ваш калгас, каб сваімі рукамі дапамагчы калгаснікам у працы. Спадзяемся, што наша паездка будзе карыснай не толькі для калгаса, але і для нас саміх. Бо многія нашы вучні каля і выяздалі на лета з горада, ніколі не жылі ў вёсцы, а тым больш, не працавалі ў сельскай гаспадарцы. Кагі вы дасце сваю згоду, мы створым у вашым калгасе комсомольскі працоўны лагер «Дружны».

Вам, напэўна, цікава будзе ведаць, як мы ўявілі сабе нашу лагернае жыццё. Найбольш задавальненне нам прынасе, вольна, жыццё ў палатанчым гарадку на беразе новага калгаснага возера. Тут мы абсталявалі-б свае плячкі, на якія кожную раніцу па закліку гарніста выхадзілі-б на зародку. 50 лагэрнікаў — гэта пяць баявых працавіц атрадаў, якія будуць узначальваць комсомольскія камандзіры. Усім лагерам будзе кіраваць штаб. У яго ўвойдуць усе камандзіры атрадаў і начальнік лагера.

Кожны наш дзень будзе джэліна разлічаны. І таму знойдзецца і для работы ў калгасе і для экскурсій, паходаў, спартыўных заняткаў. Вечарамі ў лагера будзе праводзіцца час вясёлага адпачынку. Усе лагэрнікі па нашаму калектыву рашэнню рыхтуюць сабе адпачынальную форму — рабочую і парадную. Гэта будзе традыцыяй, таксама як будзе традыцыяй і эмблема нашага «Дружнага». Ужо зроблі комсомольцы 9-га «В». Кагі вы згодны адкрыць такі першы лагер у республіцы, па-комсомольску шыра будзем удзячны вам. А за нас не хвалюцца — комсомольцы 10-й мінскай школы не падыдуць!»

Атрымаўшы пісьмо, мы склікалі праўдзіне. Розныя думкі былі нахонт гэтай справы: адны сцвярджалі, што ўсё гэта дорага будзе каштаваць калгасу, другія былі не супраць, але сумняваліся, ці знойдзецца такое месца, каб размясціць паддасце чалавек. Пасля спрочак прышлі да вываду: справа ўсё-ж добра! І праўдзіне паслала ліст у Мінск:

«Ваша пісьмо мы прачыталі. Нам вельмі прыяма, што вы жадаеце правесці ўдэльніцкае ў вялікай калгаснай сямі. Калі ласка, юныя мінчане, прыяджайце! З неадраўнавацца чакаюць вас у нашым калгасе.

Вас чакае цікавае лета, напоўненае радасным, вясёлым адпачынкам і карыснай працай.

Працуе ў нас брыгадзірам атраднай брыгады Марыя Міхайлаўна Холда. Кагі яна прачытала ваша пісьмо, адразу сказала: «Дзятчынак-мінчанак прашу накіраваць у маю брыгаду». Брыгадзір па будучыцтву т. Пятровіч проціць накіраваць хлопчыкаў у сваю брыгаду, а палаву дзятчынак бачыць вас, юныя сябры з Мінска, у полі.

Правадзь, вольна, будзем разам. Гэта вельмі добра. Мы пакалопцімся і аб тым.

каб вы не толькі навучыліся працаваць у калгасе, але і каб добра адпачылі за лета, умацавалі сваё здароўе.

Хадзі ў нас няма малюнічых лясных кучоткаў, няма шырокіх хуткальняных рэк, але па-свойму і ў нас хораша. Прасторыня дугі, бяскарыяе жытніе мора пакалопціцца, каб у калгасе было свабоднае возера. Праўда, яно невялікае — аб'ёмна ў чатыры тысячы кубаметраў, але праз год павялічыцца да дваццаці тысяч кубаметраў. Думаем з цягам часу і дзюстранога карна ў ім разводзіць. А калі-б вы ведалі, колькі ў нас вішань, колькі ў нашай вёсцы садоў! Летам, азецця, усе хатны ападецы адным ванком жыўёй зеляніны.

Апрача ўсяго, дарогія школьнікі, наш раён — радзіма партызанскага руху на Міншчыне. На нашай зямлі ад рук адважных народных месціцаў знайшлі сабе магільныя гітлераўцаў. Мы наладзім экскурсію па партызанскіх мясціцах, сустрамаем з былымі партызанамі.

Не сумейце, што ў нас няма лесу і ракі. Гэта ўжо не такая блда. Многа дэб, а можа і нагой правядзем мы ў лесе і на беразе ракі Случ. У нас ёсць машыны, і на іх хутка доедем, куды захочам. Аматары рыбнай лоўлі, рыхтуюць свае прылады! Юныя натуралісты, таксама збіраюць ўсё неабходнае, каб зрабіць багаты калекцыі. Кожны зможа зацяцца свайёй любімай справай, кожны зможа пакрыхавец падарунак роднай школе.

«Дарэчы, дарогія таварышы, мы пакалопцімся, каб вы ў нас добра харчаваліся. Ужо чаго-чаго, а малака, сметаны, мяса, бульбы, гуркоў, цыбулі і салаты хопіць удосталь. Галоўнае за вамі — мець добры апетыт.»

Хочацца падказаць вам яшчэ адну рэч. Мы ведаем, што вы не супраць павесіліцца ў вольны час — патанцаваць, паспяваць. І тут патрэбны спартыкаваны кіраўнікі. У нас у калгасе ёсць сваё гарніста. Але ўмелага акарадыніцца няма. Дык раім вас, зварніцца да нашага земляка Івана Баналініка — студэнта чадвэртага курса фізіка-матэматычнага факультэта ўніверсітэта імя В. І. Леніна. Ён добры музыкант, добры кіраўнік мастацкай самадзейнасці. Напіраеце яго ўдэльніца на сабе гэтую справу ў час летніх канікулаў. Мы спадзяемся, што ён паслахае вас.

Чакаем вас да сабе ў калгас! Да хутка сустрачымся!»

Пісьмо юным мінскім сябрам падпісалі ўсе члены ўдэльніцкага калгаса.

І вольна, хадзі да адкрыцця лагера заставацца больш чым два месяцы, партыйныя арганізацыі і праўдзіне калгаса пачалі рыхтавацца да сустрачкі гэтай маладзі. Але ўмелага акарадыніцца няма. Дык раім вас, зварніцца да нашага земляка Івана Баналініка — студэнта чадвэртага курса фізіка-матэматычнага факультэта ўніверсітэта імя В. І. Леніна. Ён добры музыкант, добры кіраўнік мастацкай самадзейнасці. Напіраеце яго ўдэльніца на сабе гэтую справу ў час летніх канікулаў. Мы спадзяемся, што ён паслахае вас.

Чакаем вас да сабе ў калгас! Да хутка сустрачымся!»

Пісьмо юным мінскім сябрам падпісалі ўсе члены ўдэльніцкага калгаса.

І вольна, хадзі да адкрыцця лагера заставацца больш чым два месяцы, партыйныя арганізацыі і праўдзіне калгаса пачалі рыхтавацца да сустрачкі гэтай маладзі. Але ўмелага акарадыніцца няма. Дык раім вас, зварніцца да нашага земляка Івана Баналініка — студэнта чадвэртага курса фізіка-матэматычнага факультэта ўніверсітэта імя В. І. Леніна. Ён добры музыкант, добры кіраўнік мастацкай самадзейнасці. Напіраеце яго ўдэльніца на сабе гэтую справу ў час летніх канікулаў. Мы спадзяемся, што ён паслахае вас.

Чакаем вас да сабе ў калгас! Да хутка сустрачымся!»

Пісьмо юным мінскім сябрам падпісалі ўсе члены ўдэльніцкага калгаса.

І вольна, хадзі да адкрыцця лагера заставацца больш чым два месяцы, партыйныя арганізацыі і праўдзіне калгаса пачалі рыхтавацца да сустрачкі гэтай маладзі. Але ўмелага акарадыніцца няма. Дык раім вас, зварніцца да нашага земляка Івана Баналініка — студэнта чадвэртага курса фізіка-матэматычнага факультэта ўніверсітэта імя В. І. Леніна. Ён добры музыкант, добры кіраўнік мастацкай самадзейнасці. Напіраеце яго ўдэльніца на сабе гэтую справу ў час летніх канікулаў. Мы спадзяемся, што ён паслахае вас.

Чакаем вас да сабе ў калгас! Да хутка сустрачымся!»

Пісьмо юным мінскім сябрам падпісалі ўсе члены ўдэльніцкага калгаса.

І вольна, хадзі да адкрыцця лагера заставацца больш чым два месяцы, партыйныя арганізацыі і праўдзіне калгаса пачалі рыхтавацца да сустрачкі гэтай маладзі. Але ўмелага акарадыніцца няма. Дык раім вас, зварніцца да нашага земляка Івана Баналініка — студэнта чадвэртага курса фізіка-матэматычнага факультэта ўніверсітэта імя В. І. Леніна. Ён добры музыкант, добры кіраўнік мастацкай самадзейнасці. Напіраеце яго ўдэльніца на сабе гэтую справу ў час летніх канікулаў. Мы спадзяемся, што ён паслахае вас.

Чакаем вас да сабе ў калгас! Да хутка сустрачымся!»

Пісьмо юным мінскім сябрам падпісалі ўсе члены ўдэльніцкага калгаса.

І вольна, хадзі да адкрыцця лагера заставацца больш чым два месяцы, партыйныя арганізацыі і праўдзіне калгаса пачалі рыхтавацца да сустрачкі гэтай маладзі. Але ўмелага акарадыніцца няма. Дык раім вас, зварніцца да нашага земляка Івана Баналініка — студэнта чадвэртага курса фізіка-матэматычнага факультэта ўніверсітэта імя В. І. Леніна. Ён добры музыкант, добры кіраўнік мастацкай самадзейнасці. Напіраеце яго ўдэльніца на сабе гэтую справу ў час летніх канікулаў. Мы спадзяемся, што ён паслахае вас.

Чакаем вас да сабе ў калгас! Да хутка сустрачымся!»

Пісьмо юным мінскім сябрам падпісалі ўсе члены ўдэльніцкага калгаса.

І вольна, хадзі да адкрыцця лагера заставацца больш чым два месяцы, партыйныя арганізацыі і праўдзіне калгаса пачалі рыхтавацца да сустрачкі гэтай маладзі. Але ўмелага акарадыніцца няма. Дык раім вас, зварніцца да нашага земляка Івана Баналініка — студэнта чадвэртага курса фізіка-матэматычнага факультэта ўніверсітэта імя В. І. Леніна. Ён добры музыкант, добры кіраўнік мастацкай самадзейнасці. Напіраеце яго ўдэльніца на сабе гэтую справу ў час летніх канікулаў. Мы спадзяемся, што ён паслахае вас.

Чакаем вас да сабе ў калгас! Да хутка сустрачымся!»

Пісьмо юным мінскім сябрам падпісалі ўсе члены ўдэльніцкага калгаса.

І вольна, хадзі да адкрыцця лагера заставацца больш чым два месяцы, партыйныя арганізацыі і праўдзіне калгаса пачалі рыхтавацца да сустрачкі гэтай маладзі. Але ўмелага акарадыніцца няма. Дык раім вас, зварніцца да нашага земляка Івана Баналініка — студэнта чадвэртага курса фізіка-матэматычнага факультэта ўніверсітэта імя В. І. Леніна. Ён добры музыкант, добры кіраўнік мастацкай самадзейнасці. Напіраеце яго ўдэльніца на сабе гэтую справу ў час летніх канікулаў. Мы спадзяемся, што ён паслахае вас.

Чакаем вас да сабе ў калгас! Да хутка сустрачымся!»

Пісьмо юным мінскім сябрам падпісалі ўсе члены ўдэльніцкага калгаса.

І вольна, хадзі да адкрыцця лагера заставацца больш чым два месяцы, партыйныя арганізацыі і праўдзіне калгаса пачалі рыхтавацца да сустрачкі гэтай маладзі. Але ўмелага акарадыніцца няма. Дык раім вас, зварніцца да нашага земляка Івана Баналініка — студэнта чадвэртага курса фізіка-матэматычнага факультэта ўніверсітэта імя В. І. Леніна. Ён добры музыкант, добры кіраўнік мастацкай самадзейнасці. Напіраеце яго ўдэльніца на сабе гэтую справу ў час летніх канікулаў. Мы спадзяемся, што ён паслахае вас.

Чакаем вас да сабе ў калгас! Да хутка сустрачымся!»

Пісьмо юным мінскім сябрам падпісалі ўсе члены ўдэльніцкага калгаса.

І вольна, хадзі да адкрыцця лагера заставацца больш чым два месяцы, партыйныя арганізацыі і праўдзіне калгаса пачалі рыхтавацца да сустрачкі гэтай маладзі. Але ўмелага акарадыніцца няма. Дык раім вас, зварніцца да нашага земляка Івана Баналініка — студэнта чадвэртага курса фізіка-матэматычнага факультэта ўніверсітэта імя В. І. Леніна. Ён добры музыкант, добры кіраўнік мастацкай самадзейнасці. Напіраеце яго ўдэльніца на сабе гэтую справу ў час летніх канікулаў. Мы спадзяемся, што ён паслахае вас.

Чакаем вас да сабе ў калгас! Да хутка сустрачымся!»

Пісьмо юным мінскім сябрам падпісалі ўсе члены ўдэльніцкага калгаса.

І вольна, хадзі да адкрыцця лагера заставацца больш чым два месяцы, партыйныя арганізацыі і праўдзіне калгаса пачалі рыхтавацца да сустрачкі гэтай маладзі. Але ўмелага акарадыніцца няма. Дык раім вас, зварніцца да нашага земляка Івана Баналініка — студэнта чадвэртага курса фізіка-матэматычнага факультэта ўніверсітэта імя В. І. Леніна. Ён добры музыкант, добры кіраўнік мастацкай самадзейнасці. Напіраеце яго ўдэльніца на сабе гэтую справу ў час летніх канікулаў. Мы спадзяемся, што ён паслахае вас.

Чакаем вас да сабе ў калгас! Да хутка сустрачымся!»

Пісьмо юным мінскім сябрам падпісалі ўсе члены ўдэльніцкага калгаса.

І вольна, хадзі да адкрыцця лагера заставацца больш чым два месяцы, партыйныя арганізацыі і праўдзіне калгаса пачалі рыхтавацца да сустрачкі гэтай маладзі. Але ўмелага акарадыніцца няма. Дык раім вас, зварніцца да нашага земляка Івана Баналініка — студэнта чадвэртага курса фізіка-матэматычнага факультэта ўніверсітэта імя В. І. Леніна. Ён добры музыкант, добры кіраўнік мастацкай самадзейнасці. Напіраеце яго ўдэльніца на сабе гэтую справу ў час летніх канікулаў. Мы спадзяемся, што ён паслахае вас.

Чакаем вас да сабе ў калгас! Да хутка сустрачымся!»

Пісьмо юным мінскім сябрам падпісалі ўсе члены ўдэльніцкага калгаса.

І вольна, хадзі да адкрыцця лагера заставацца больш чым два месяцы, партыйныя арганізацыі і праўдзіне калгаса пачалі рыхтавацца да сустрачкі гэтай маладзі. Але ўмелага акарадыніцца няма. Дык раім вас, зварніцца да нашага земляка Івана Баналініка — студэнта чадвэртага курса фізіка-матэматычнага факультэта ўніверсітэта імя В. І. Леніна. Ён добры музыкант, добры кіраўнік мастацкай самадзейнасці. Напіраеце яго ўдэльніца на сабе гэтую справу ў час летніх канікулаў. Мы спадзяемся, што ён паслахае вас.

Чакаем вас да сабе ў калгас! Да хутка сустрачымся!»

Пісьмо юным мінскім сябрам падпісалі ўсе члены ўдэльніцкага калгаса.

І вольна, хадзі да адкрыцця лагера заставацца больш чым два месяцы, партыйныя арганізацыі і праўдзіне калгаса пачалі рыхтавацца да сустрачкі гэтай маладзі. Але ўмелага акарадыніцца няма. Дык раім вас, зварніцца да нашага земляка Івана Баналініка — студэнта чадвэртага курса фізіка-матэматычнага факультэта ўніверсітэта імя В. І. Леніна. Ён добры музыкант, добры кіраўнік мастацкай самадзейнасці. Напіраеце яго ўдэльніца на сабе гэтую справу ў час летніх канікулаў. Мы спадзяемся, што ён паслахае вас.

Чакаем вас да сабе ў калгас! Да хутка сустрачымся!»

Пісьмо юным мінскім сябрам падпісалі ўсе члены ўдэльніцкага калгаса.

І вольна, хадзі да адкрыцця лагера заставацца больш чым два месяцы, партыйныя арганізацыі і праўдзіне калгаса пачалі рыхтавацца да сустрачкі гэтай маладзі. Але ўмелага акарадыніцца няма. Дык раім вас, зварніцца да нашага земляка Івана Баналініка — студэнта чадвэртага курса фізіка-матэматычнага факультэта ўніверсітэта імя В. І. Леніна. Ён добры музыкант, добры кіраўнік мастацкай самадзейнасці. Напіраеце яго ўдэльніца на сабе гэтую справу ў час летніх канікулаў. Мы спадзяемся, што ён паслахае вас.

Чакаем вас да сабе ў калгас! Да хутка сустрачымся!»

Пісьмо юным мінскім сябрам падпісалі ўсе члены ўдэльніцкага калгаса.

І вольна, хадзі да адкрыцця лагера заставацца больш чым два месяцы, партыйныя арганізацыі і праўдзіне калгаса пачалі рыхтавацца да сустрачкі гэтай маладзі. Але ўмелага акарадыніцца няма. Дык раім вас, зварніцца да нашага земляка Івана Баналініка — студэнта чадвэртага курса фізіка-матэматычнага факультэта ўніверсітэта імя В. І. Леніна. Ён добры музыкант, добры кіраўнік мастацкай самадзейнасці. Напіраеце яго ўдэльніца на сабе гэтую справу ў час летніх канікулаў. Мы спадзяемся, што ён паслахае вас.

Чакаем вас да сабе ў калгас! Да хутка сустрачымся!»

Пісьмо юным мінскім сябрам падпісалі ўсе члены ўдэльніцкага калгаса.

І вольна, хадзі да адкрыцця лагера заставацца больш чым два месяцы, партыйныя арганізацыі і праўдзіне калгаса пачалі рыхтавацца да сустрачкі гэтай маладзі. Але ўмелага акарадыніцца няма. Дык раім вас, зварніцца да нашага земляка Івана Баналініка — студэнта чадвэртага курса фізіка-матэматычнага факультэта ўніверсітэта імя В. І. Леніна. Ён добры музыкант, добры кіраўнік мастацкай самадзейнасці. Напіраеце яго ўдэльніца на сабе гэтую справу ў час летніх канікулаў. Мы спадзяемся, што ён паслахае вас.

Чакаем вас да сабе ў калгас! Да хутка сустрачымся!»

Пісьмо юным мінскім сябрам падпісалі ўсе члены ўдэльніцкага калгаса.

І вольна, хадзі да адкрыцця лагера заставацца больш чым два месяцы, партыйныя арганізацыі і праўдзіне калгаса пачалі рыхтавацца да сустрачкі гэтай маладзі. Але ўмелага акарадыніцца няма. Дык раім вас, зварніцца да нашага земляка Івана Баналініка — студэнта чадвэртага курса фізіка-матэматычнага факультэта ўніверсітэта імя В. І. Леніна. Ён добры музыкант, добры кіраўнік мастацкай самадзейнасці. Напіраеце яго ўдэльніца на сабе гэтую справу ў час летніх канікулаў. Мы спадзяемся, што ён паслахае вас.

Чакаем вас да сабе ў калгас! Да хутка сустрачымся!»

Пісьмо юным мінскім сябрам падпісалі ўсе члены ўдэльніцкага калгаса.

І вольна, хадзі да адкрыцця лагера заставацца больш чым два месяцы, партыйныя арганізацыі і праўдзіне калгаса пачалі рыхтавацца да сустрачкі гэтай маладзі. Але ўмелага акарадыніцца няма. Дык раім вас, зварніцца да нашага земляка Івана Баналініка — студэнта чадвэртага курса фізіка-матэматычнага факультэта ўніверсітэта імя В. І. Леніна. Ён добры музыкант, добры кіраўнік мастацкай самадзейнасці. Напіраеце яго ўдэльніца на сабе гэтую справу ў час летніх канікулаў. Мы спадзяемся, што ён паслахае вас.

Чакаем вас да сабе ў калгас! Да хутка сустрачымся!»

Пісьмо юным мінскім сябрам падпісалі ўсе члены ўдэльніцкага калгаса.

І вольна, хадзі да адкрыцця лагера заставацца больш чым два месяцы, партыйныя арганізацыі і праўдзіне калгаса пачалі рыхтавацца да сустрачкі гэтай маладзі. Але ўмелага акарадыніцца няма. Дык раім вас, зварніцца да нашага земляка Івана Баналініка — студэнта чадвэртага курса фізіка-матэматычнага факультэта ўніверсітэта імя В. І. Леніна. Ён добры музыкант, добры кіраўнік мастацкай самадзейнасці. Напіраеце яго ўдэльніца на сабе гэтую справу ў час летніх канікулаў. Мы спадзяемся, што ён паслахае вас.

Чакаем вас да сабе ў калгас! Да хутка сустрачымся!»

Пісьмо юным мінскім сябрам падпісалі ўсе члены ўдэльніцкага калгаса.

І вольна, хадзі да адкрыцця лагера заставацца больш чым два месяцы, партыйныя арганізацыі і праўдзіне калгаса пачалі рыхтавацца да сустрачкі гэтай маладзі. Але ўмелага акарадыніцца няма. Дык раім вас, зварніцца да нашага земляка Івана Баналініка — студэнта чадвэртага курса фізіка-матэматычнага факультэта ўніверсітэта імя В. І. Леніна. Ён добры музыкант, добры кіраўнік мастацкай самадзейнасці. Напіраеце яго ўдэльніца на сабе гэтую справу ў час летніх канікулаў. Мы спадзяемся, што ён паслахае вас.

Чакаем вас да сабе ў калгас! Да хутка сустрачымся!»

Пісьмо юным мінскім сябрам падпісалі ўсе члены ўдэльніцкага калгаса.

І вольна, хадзі да адкрыцця лагера заставацца больш чым два месяцы, партыйныя арганізацыі і праўдзіне калгаса пачалі рыхтавацца да сустрачкі гэтай маладзі. Але ўмелага акарадыніцца няма. Дык раім вас, зварніцца да нашага земляка Івана Баналініка — студэнта чадвэртага курса фізіка-матэматычнага факультэта ўніверсітэта імя В. І. Леніна. Ён добры музыкант, добры кіраўнік мастацкай самадзейнасці. Напіраеце яго ўдэльніца на сабе гэтую справу ў час летніх канікулаў. Мы спадзяемся, што ён паслахае вас.

Чакаем вас да сабе ў калгас! Да хутка сустрачымся!»

Пісьмо юным мінскім сябрам падпісалі ўсе члены ўдэльніцкага калгаса.

І вольна, хадзі да адкрыцця лагера заставацца больш чым два месяцы, партыйныя арганізацыі і праўдзіне калгаса пачалі рыхтавацца да сустрачкі гэтай маладзі. Але ўмелага акарадыніцца няма. Дык раім вас, зварніцца да нашага земляка Івана Баналініка — студэнта чадвэртага курса фізіка-матэматычнага факультэта ўніверсітэта імя В. І. Леніна. Ён добры музыкант, добры кіраўнік мастацкай самадзейнасці. Напіраеце яго ўдэльніца на сабе гэтую справу ў час летніх канікулаў. Мы спадзяемся, што ён паслахае вас.

Чакаем вас да сабе ў калгас! Да хутка сустрачымся!»

Пісьмо юным мінскім сябрам падпісалі ўсе члены ўдэльніцкага калгаса.

І вольна, хадзі да адкрыцця лагера заставацца больш чым два месяцы, партыйныя арганізацыі і праўдзіне калгаса пачалі рыхтавацца да сустрачкі гэтай маладзі. Але ўмелага акарадыніцца няма. Дык раім вас, зварніцца да нашага земляка Івана Баналініка — студэнта чадвэртага курса фізіка-матэматычнага факультэта ўніверсітэта імя В. І. Леніна. Ён добры музыкант, добры кіраўнік мастацкай самадзейнасці. Напіраеце яго ўдэльніца на сабе гэтую справу ў час летніх канікулаў. Мы спадзяемся, што ён паслахае вас.

Чакаем вас да сабе ў калгас! Да хутка сустрачымся!»

Пісьмо юным мінскім сябрам падпісалі ўсе члены ўдэльніцкага калгаса.

І вольна, хадзі да адкрыцця лагера заставацца больш чым два месяцы, партыйныя арганізацыі і праўдзіне калгаса пачалі рыхтавацца да сустрачкі гэтай маладзі. Але ўмелага акарадыніцца няма. Дык раім вас, зварніцца да нашага земляка Івана Баналініка — студэнта чадвэртага курса фізі

Гарадскія школьнікі ў калгасе

(Заканчэнне. Пачатак на і-й стар.)

граму, пытае Рэзнік. — А ў вас што, ужо гатовы?

Мучыліны пераглынуліся і адзі аднаго зраўналі бач слоў. За ўсіх адказаў Іван Барачыч:

— Будзе гатовы!

У той вечар нашы мужчыны працавалі пры літарых. Каля дванаццаці гадзін ночы прышоў пасылным з просьбай прыняць латер...

«Вуцц» — гэтая вестка хутка аблацела ўсіх. Наша моладзь рыхтавалася да сустрэчы. Дзяўчаты аранжувалі па-святочнаму. Хлопцы, дзе вельмі высокай за вёску і чыста паўднёвым аўтобуса. Чыста, але не сустрэлі. Здарылася так, што мінчане ехалі на звычайным грузавіку.

Мінскія школьнікі прыехалі ў абедзенны перапынак. На скрываўні вуліц у цэнтры вёскі сабраліся жанчыны, дзяўчаты, хлопцы. Гасці аказаліся вясёлымі. Яны жартавалі, і гэта вельмі падобалася калгаснікам. Калі-ж вучні ўбачылі месца, дзе будзе жыць, дык дружна запляскалі ў далоні: «Такі сал, а вёска волькі!»

Праз паўгадзіны нашы людзі дамагліся гаспадарства абсталяваць палаткі. Каля лагера падымаўся чатырнаццаціметровая мачта, а на версе не развівалася чырвоны сцяг лагера «Дружны». У мінчан пачыналася новае жыццё.

Да лагернікаў вечарам прыйшлі я і скартатар партыйнай арганізацыі Адам Дубовік. Мы напамініліся з педагогамі, якія прыехалі, каб кіраваць работай сваіх школьнікаў. Што толькі не пікавіць гарадскіх дзяцей! Каб тут прысутнічалі вясковыя дзеці, колькі было-б жартаў з наіўных пятаў, што задавалі нам гасці. Вось сядзіць наспраць Дубовіка дзяўчынка з акуратна заплечнымі коскамі і банічкамі на галаве. Яна закончыла дзесяць класаў. У руцэ трымае некалькі каліў Ільну і пятаецца:

— Для чаго вы сеце на полі такія кветачкі?

— Гэта не кветачкі, — тлумачыць скартатар партыйнай арганізацыі. — Лен гэта.

— Лен? — не без здзіўлення перапытае дзяўчынка з банічкай. — Я чула пра Лен, але чамусьці думала, што ён зямлі інакш расце.

Другую дзяўчынку цікавяць качкі. Хача яна глядзець на гэтых, якія ходзяць па выгане. Трэцяя ніколі ў жыцці не бачыла, як расце аўтамышка.

Такія, на наш погляд, наіўныя, а для вучняў зусім сур'ёзныя і складаныя пытанні, задаючыя нам, шчыра раз сведчаюць, што гарадскія школы вельмі далёкі ад сельскагаспадарчай вытворчасці і выкладанне біялогіі там ідзе ў адрыве ад жыцця і практыкі.

— Заўтра адпачываць будзе, — прапанаваў я нашым гасцям, — а пасля заўтра пачнем працоўнае жыццё.

— Не, не, — запярэчылі яны, — заўтра на работу. Заўтра! Заўтра!..

Параіўшыся з педагогамі, прыйшося пагадзіцца. Вучні атрымалі першы напад: дзяўчаты — на прапону спяваць, а хлопцы паедуць на аўтамышках на лесамастэрыя.

... Першая вясковая раніца для гарадскіх дзяцей устала надвычайна прыгожай. На небе — ні хмурчкі. Трава, пакрытая буйнымі кроплямі вады, пералівалася ўсім колерамі вяселлі. Хоць-бы ветрык заварушыў лісце віншэяку, які над лагерам утварыў жыць вяснян. Каля дзяжурных ступінуў аб дыск аўтамышкі, які быў выкарыстаны для падачы сігналаў, усе дружна павыскокваля з падачай.

Тым часам бухар — настаўніца мясцовай школы гаварыў Пятровіч — рыхтавала сядзенне, а дзяжурныя рассталі стравы на стол. Дзяркі прывезлі бідон сырадоў...

— Дзяўчаты, іце малако замест вады. У ім, як вучоныя кажуць, вітамінаў многа, — адмыкачы бідон, гаварыла дзяркі. — Тут на рынак не трэба бегчы па шыльну малака. У нас хапае яго...

Настаўнік мінокай школы таварыш

Валатковіч шчыра падзякаваў дзяркі за клопаты і папрасіў, каб больш не валаў у лагер малако—вучні самі будуць прыходзіць на малочны пункт. Навес ім не трэба.

Страва, падазена на стаям, прыйшла да садыбы гасцям. Елі а паветам, хвалічы кухара. Некаторыя нават запісалі рэцэпт, як рыхтаваць такую смачную бульбяную кашу са смажанай свінай.

Неўзабаве прыбылі грузавікі. Дзесяць хлапцоў, узброеныя сякерамі і піламі, селі ў кузаў. Дзяўчаты пайшлі на прапону. Лагер агуеццаў. Толькі два дзяжурныя дамагліся Кухару.

Дагэтуль ні адной дзяўчыны не даводзілася працаваць на полі. «Чого добрага, — наставіў пад сумненне вель міноскі вучані аграном Малочка, — замест пуставаля пагаварыце шпаніну». Ён сам пайшоў з ім на прапону. Расказаў дзяўчатам, для чаго робіцца працоўна, якое сустрэкацца пуставаля. А некаторыя дык доўга не пагадзіліся з аграномом, што такія прыгожыя кветкі вольныя трэба выкідаць з поля. Яны, напрыклад, не суцраць былі-б спейнальна іх культываваць, а пасля рабіць з іх букеты...

Прайшоўшы першыя метраў сорок, дзяўчаты ачулі стому. У адных баледа сародзіны, у другіх — рукі. У адпачынку ім не адмаўлялі. Першы дзень прыне такі вынік: пятаццаць дзяўчынак заробілі ўсёго толькі паўтара працадні. Праўда, дзесяць работ аграном прызнаў выдатнай.

Хлопцы паказалі сябе больш арганізаванымі і прагматычнымі. Машыны з барэнямі прыйшлі на калгасную садыбу ў тры гадзіны дня. Для першага разу гэта было надзірэнна. Дзесяць хлапцоў рабілі дванаццаць працадзён.

У вёсках уліку бухгалтар таварыш Амавольска адкрыў новы рахунак: «Бомасольска-маладзёжны працоўны лагер «Дружны». На гэтым рахунку стаяла ўжо лічба 13,60. Гэта былі першыя працадні мінчан.

У абедзенны перапынак вучні рабілі футбольнае поле і вайлейбольную пляцоўку. Вечарам дзве каманды — вясковых хлопчыкаў і мінчан — правалі саброеўскую сустрэчу ў вайлейбол. Хтосьці нават даў і назву гэтым спартыўным «таварыствам». Мінчанам — «Сіта», а пружам — «Рыкалет». Доўга трымала перамогу «Сіта». Пасля-ж трынаццаць заўсёды перамагалі рыкалетцаў.

Сумесная праца на полі, вечары, праведзеныя на вайлейбольнай пляцоўцы, на танцах, згуртавалі гарадскіх і вясковых вучняў. За сорок дзён гэта стала адна сама, заадажная, дружная. Мінчане ў нашых вучыліся працавітасці, а нашы ў іх — культуры.

Працоўны камасольска-маладзёжны лагер асабліва многа прынес карысці мінскім школьнікам. На палых яны прыйшлі сабраўду працоўную практыку. Але карысць магла-б быць яшчэ большай, каб дырэктары школы па-сур'ёзнаму ладзіліся да падбору выхавальцаў аграма. Каму ў першую чаргу трэба было быць з педагогаў у лагера? Відомы, выкладчыку біялогіі. Поле — жывая лабараторыя. Тут можна праводзіць шматлікія доследы, вёсці назіранні ва ўсім зменамі, якія адбываюцца ў раслінах. Але біблаг школы чамусьці не павяліся ў калгасе.

Жыццё лагера паказала, што дзеці яшчэ не заўсёды ўмеюць арганізаваць свой адпачынак. Былі дні, калі лагернікі так і не ведалі, як правесці вольны час. Здарылася так, што нашаму земляку Івану Канашніку не ўдалося паехаць у лагер, а школа не паказалася, каб знайсці ўмелага арганізатара адпачынку дзяцей.

Многа было недахопаў. Аднак практыка арганізацыі такіх лагераў апраўдвае сябе. Добра было-б, каб і іншыя гарадскія школы ўстаўлялі сувязь з калгасамі.

Сапраўдная дружба, якая завялалася паміж намі і юнымі мінчанамі, дзюа больш умацуецца, калі і сёння над Прусам ўнімецца чырвоны сцяг лагера «Дружны».

Вёска Прусы, Старобінскі раён.

Аркадзь МАРЦІНОВІЧ

Цвярдзей за ўсё

Было даўно... Зялёнае маленства. Аднойчы старац к ночы прыблужаў. Легенду, што гуляла набажыствам, Пад гукі гуслы ён апаваляў.

Жыла загалка ў дэўня той легенде. Якая з жабраком блужала з краю ў край:

— Што найлягчайшае на свеце?
— Што саладзейшае на свеце?
— Што найцвярдзейшае на свеце? —
— Разгадай!

З дзіцячай непасрэднасцю і цяміў:
— Пух,
мёд
і камень.

... Легенду ўспомніў я шмат год пазней. Калі мой край і мір і волю страціў, Калі былі пер парос на баране і гора скрозь было — у кожнай хаце.

Быў сны адзіны ў маці. А ваіна Ні з чым, ні з кім лічыцца не жадала. На'з сэрцам маці.

І яна Азігна свайго на смерць паслала. І ён загінуў, як герой. Жыццём Ахярываў, баранічы Ачмыну. І ў матчы, з той пары сямейны дом Не суджана вярнуцца болей сыну.

А маці... Лепш не будзем гаварыць, Што раўна і цярп агнём гарыць. — Лепш давайце ласку разгадаем, Што протую жанчыну праслаўляе:

— Дзіця на матчыных руках — за ўсё лягчэй,
— А малако яе — найсаладзей,
— А сэрца матчына — за ўсё цвярдзей!

Думка

Над гаем, зусім невысока
Белая хмарка, як вата,
Небам плыве адзінока.

Неба-ж, як быццам на сьвята,
З самага шыхага рання
Тонкім блакітам прыбрана.

Слоў мне багата не трэба,
І думка, як хмарка, адна:
Там, дзе роднае неба, —
І гэта мне хмарка — радня.

У ЛАГОЙСКИМ РАЁНЕ

АДКРЫЦЦЕ ПОМНІКА К. МАРКСУ

У гарадскім пасёлку Лагойск ва ўрачыстай абстаноўцы адбылося адкрыццё помніка найвялікшаму генію чалавецтва, заснавальніку навуковага камунізма К. Марксу. З гэтага поваду адбыўся многалюдны мітынг працоўных. На плошчу каля будынка райвыканкома сабраліся сотні жыхароў раёнага цэнтра — калгаснікаў, рабочых і служачых.

Удзельнікі мітыngu ўсклалі ля падножжа помніка вянкi з кветак.

ЦІКАВЫ КАНЦЭРТ

Многа людзей было вечарам у летнім тэатры. Тут з вялікай і змястоўнай праграмай выступіў калектыў мастацкай самадзейнасці Пleshчаніцкага раёна. Уздзельнікі канцэрта выканалі рад папулярных песень савецкіх кампазітараў, народныя танцы, прыпеўкі. Добра прагучалі ў выкананні мужчынскага хору песні «Нёман», «Ваня» і іншыя.

КІНОСТАЦЫЯНАР

Калгас «Сталінскі шлях» пабудоваў прыгожы клуб. У глядзельнай зале змяшчаецца 400 чалавек.

Нядаўна калгас набыў стаячынарную кіностаную. Цяпер рэгулярна, два разы ў тыдзень, дэманструюцца кінофільмы.

Б. САСНОЎСКИ.

ТВОРЧЫЯ ПАРТРЭТЫ

Скульптар А. К. Глебаў

Сярод беларускіх скульптараў адно з вядучых месцаў займае Аляксей Канстанцінавіч Глебаў — народны мастак БССР, аўтар шматлікіх твораў — скульптур, майстар кампазіцыйнага партрэта.

У поўную меру талент выдатнага скульптара раскрыўся пры стварэнні манументальных ідэяна-тэматычных кампазіцый з глыбокімі рэалістычнымі вобразамі. У ліку іншых беларускіх скульптараў А. Глебаў пасля скажання Віцебскага мастацкага тэхнікума працуе над афармленнем Дома ўрада і Палаца піонераў, дзе ён быў адным з аўтараў гарылефаў, якія адлюстроўваюць сцэны з жыцця школьнікаў.

У акружым Доме афіцэраў Глебаў разам са скульптарам Арловым афармляў кашэртную залу і фойе. З вялікім густам і пачуццём дэкаратыўнасці выкананы ім рэльефы, якія паказваюць атрыбуты асобных відэў зброі і розныя матывы расійскага арнаменту. Зламінаным упрыгожаннем будынка з'явіўся яго бар'ельеф «Парашутысты».

Восенню 1936 г. А. Глебаў ашаў пераможцам конкурсу на праект помніка, прысвечанага вызваленню Беларусі ад беларускага Зацяраджэцца яго эскіза вялікага помніка на тэму «Грамадзянская вайна ў Беларусі». Потым Глебаў перааробіў помнік, удасканальваючы яго выразнасць і гармонію. Скульптурная група перадала эпоху грамадзянскай вай-

ны і вобраза раскрыла неперажоўжымы сьлёз арміі Вялікага Кастрычніка.

Гэта дазволіла А. Глебаву, нарэшце, узняць за скульптуру «Рэвалюцыя Першай Коннай на Заходнім фронце, якая адлюстроўвала гістарычны момант, калі К. Е. Варшавіла, С. М. Бузыньскі і Е. А. Шылаўка паялі чырвоны кавалеры ў атаку на ворага. Твор карыстаўся вялікім поспехам на выстаўцы беларускага мастацтва ў час дэкады ў Маскве ў 1940 годзе і прынес аўтару шырокае вядомасць далёка за межамі рэспублікі.

Буйнейшым дасягненнем з'яўляецца работа Глебава — вялікая конная група для помніка «Вызваленне Беларусі», над якой скульптар працаваў на працягу двух год. Тавары савецкіх воінаў дыхоўцаў энергія, яны нясучы радасць вызваленнаму народу Беларусі.

Глебаў стварыў серыю работ на тэмы Вялікай Айчыннай вайны, у тым ліку выдатныя скульптуры «Донар» (жаноцкая фігура) і «Угон у рабства». На выстаўцы твораў мастакоў Савецкай Беларусі, адкрытай да 25-годдзя БССР у залах Дзяржаўнай Трэцікоўскай галерэі, быў гэты творы і эскізы конных груп з фігурамі старажытных беларускіх князёў, якія выкананы скульптарам з тэхнічнай дасканаласцю.

А. Глебаў знаходзіць новыя выразныя сродкі пластыкі для ўвасаблення тэм савецкага патрыятызма. Аб гэтым свед-

чыць няспынная работа над узрушэннем вобраза легендарнага Льва Даватара.

Яшчэ зімой 1942 года Глебаў глыбока ўраваў вестка аб з'яўленні Гібілі любімага героя, Задумваючы ўвасабляць яго памяць, скульптар пачаў збіраць неабходны матэрыял.

Ён стварыў вышні 15 малдзель і эскізы кампазіцыі. Пасля доўгай і напружанай работы з'явілася вялікая конная статуя «Герой Савецкага Саюза Леў Даватар», у якой паказаны той момант, калі генерал імчыцца на кані ў атаку. На ветры развіваецца яго чаркеска, думая рука ўзяла шаблю. Манументальная і поўная руху фігура Даватара захоплівае экспрэсіўнай і напружаннем.

Нямала натхнёных хвілін прысвяціў А. Глебаў увасабленню памяці народнага паэта Беларусі Янкі Купалы. Вобраз паэта неаднаразава прынятаў скульптара. Яшчэ на выстаўцы 1944 года ў Маскве Глебаў паказаў партрэт Янкі Купалы, у якім прытрымліваўся, каб выразна-мі сродкамі, цёпла і праўдзіва перададзены рысы пераагара беларускага народа. У 1946 годзе скульптар у садружніцці з архітэктарам-мастаком Г. Заборскім зрабіў праект помніка Янку Купале, мадэль якой была экспанавана на Усебеларускай мастацкай выстаўцы. Створаная ім амаль адначасова скульптурная фігура Янкі Купалы не мае ніякай эфектнай позы. У ёй злучаны велічынства з натуральнасцю позы, вонкавы спакой з унутраным напружаннем, прастата са змястоўнасцю.

Праз год Глебаў закончыў вялікую фігурную групу «М. Горкі і Янка Купала», у якой адлюстравана духоўнае падобства, сардэчнасцю блізкасць і бескарысліваю дружбу вялікага рускага пісьменніка з класікам беларускай літаратуры.

Вялікім дасягненнем Глебава з'яўляецца яго скульптурная кампазіцыя «Народны паэт Беларусі Янка Купала», над якой скульптар многа і ўдмуліва працаваў. Скульптар дае апацхадзірае адлюстраванне ў вымяжэ кампазіцыйнай партрэтнай скульптуры. Вобраз паэта трактуецца з прастотай і стрыманасцю. Асабліваю ўвагу скульптар аддаў твару, у якім падкрэслены стан засяроджанасці і ўважлівасці работ думкі. Скульптар стварыў складаны, шматгранны, вельмі жывы трытоўны вобраз, у якім відаць вялікая і чужая душа паэта.

Помнік яркай эмацыянальнасці вобраза, імкненне раскрыць душэўны стан чалавек адрознівае Глебава і ў рэальнасці яго работ. Вялікую цікавасць мае праект помніка Георгію Скарыне, створаны скульптарам у садружніцці з архітэктарам-мастаком Г. Заборскім. У помніку увасаблены вядомы беларускі першадрукар.

Многія скульптурныя работы Глебава вызначаюцца сваімі нацыянальнымі тэмамі, якія ён трактуе моцна і жыццёва. Гэта адчуваецца ў яго жанравых скульптурных кампазіцыях, на вясных тэматычнай народнага фальклора. Яшчэ ў 1939 годзе

ён вырашае тэму «Лявоніха» пры афармленні беларускага павільёна на Усеаюнаўскай сельскагаспадарчай выстаўцы ў Маскве. Працаваючы сваю афарміцельска-дэкаратыўную работу па ўпрыгожэнню новабудоваў роднай сталіцы, скульптар з поспехам інтэрпрэтуе свой стара бар'ельеф «Стварэнне малюўчае пано «Лявоніха» для ўпрыгожання сталіцы «Беларусь», адноўленай у 1948 годзе па праекту вясельскага дзеяча мастацтва БССР архітэктара А. Воінава. Пяно напоўніла рукам і захапляючай дэсласцю народнага беларускага паэта:

Шмат увагі скульптар надае паказу лепшых сьлёз беларускага народа, прадстаўнікоў перадавой культуры і мастацтва. На выстаўцы 1949 года ім быў паказаны бюст народнага артыста БССР Уд. Уладзімір-скага. Партрэт вызначаецца вялікім падабенствам і глыбінёй індывідуальнай характарыстыкі.

Работы скульптара А. Глебава ў 50-я гады сведчаць аб значным росце шырыні творчага дыяпазона. Для галоўнага фасада беларускага павільёна Усеаюнаўскай сельскагаспадарчай выстаўкі ён выканае скульптурную групу, якая адлюстравана мірную творчую працу савецкіх людзей — будаўніц мастакоў камунізма. Безадкорна выдзелена скульптура, прызначаная ў ліку іншых для ўпрыгожання фасада, арганічна аязана з архітэктурнай павільёна. Выкананая ім таксама для павільёна партрэтнага статуя Героя Савецкага Саюза Нікілая Гастыля дапаўняе галерэю скульптурных партрэтаў лепшых сьлёз беларускага народа.

Вобразы вялікіх геніяў камунізма К. Маркса, Ф. Энгельса, В. І. Леніна служаць немычэрнай крыніцай натхнення А. Глебава. Выкананыя ім мастацкія творы з'яўляюцца сведчаннем росу майстэрства скульптара. У пасляваенныя гады А. Глебаў заканчвае бюсты — скульптурныя партрэты К. Маркса і Ф. Энгельса для ўстаўлення ў Доме ўраду. Сумесна з архітэктарам-мастаком Г. Заборскім Глебаў выконвае праект помніка В. І. Леніну для ўстаўлення ў Магілёве.

У 1953 годзе цікавай кампазіцыйнай Глебава была скульптурная група «Новыя гарызонты». Скульптар стварыў яркі, праўдзівы вобраз маладых энтузіястаў-гелдзістаў. Выразнае тэм праць у сюжэтнай кампазіцыйнай скульптуры — новае слова майстра.

Таленавіты скульптар адначасова з'яўляецца стваральнікам аднаго з бар'ельефаў для помніка-абеліска воінам Савецкай Арміі і беларускім партызанам, які пастаўлены ў Мінску.

У апошнія гады Глебаў плёна працуе над скульптурнымі кампазіцыямі «Ільна-водка», «Вяртанне вучотчыцы на паліне з работы» і «Сустрэча В. І. Леніна на Фінляндскім вэкале», а таксама над скульптурнай «Партызан-падручнік».

Мастацкая творчасць А. Глебава вельмі рознабакая і шматгранная.

А. ПАЛІЕС.

Георгій Скарына. Скульптура А. Глебава.

ЗДАБЫТКІ І ТРАДЫЦЫІ НАШАЯ ЛІТАРАТУРЫ

Летапіс жыцця народа

Юл. ПШЫРКОУ

Удзельніку рэвалюцыі 1905—1907 гадоў. Вершы і аповяданні Якуба Коласа даказваюць чыстае разуменне часу — вобраза паэтычным адбіткам жыцця беларускага народа на рубяжы мінулага і дзіперанягата стагоддзяў.

У выражэнні рэвалюцыйна-дэмакратычных патрабаванняў сялянства — падасе ранняй творчасці пісьменніка. Якуб Колас з вялікай сілай мастацкай пераанальнасці паказаў агульнанародную ваіну супраць царызма, ваіну за свабоду і дэмакратыю працоўных мас.

З першых крокаў сваёй дзейнасці Колас змагаўся за літаратуру высокай мастацкай дасканаласці і выразнай грамадскай накіраванасці. Ён настольна дамагаўся, каб паэтычныя словы ўзрушвалі чытача, будзіла яго думкі, нараджала ў чалавека пачуццё ўласнага гонару і годнасці, выклікала ў заняволеных і прыгнечаных жадаанне стаць вольнымі людзьмі.

Якуб Колас — паэт двух эпох: рэвалюцыйнага амаганія працоўных супраць царызма і будучыцтва сацыялістычнага грамадства. У даказатрычнасці час ён выступіў як песьняр народнага гора і бар'ябны. Свой першы зборнік першых паэт наваў песьні-жалобамі. Але гэта не толькі песьні жалбы. Паказ гора і надой спалачуўся ў іх з мужнымі апаўкімі да бар'ябны за волю і лепшае жыццё. Пасля Кастрычніка Колас стаў песьняром народнага шчасця. Яго творы савецкага часу можна назваць гімнамі ў гонар велічных ратных і працоўных перамог народа.

З першых дзён савецкай улады Якуб Колас з'явіўся шчырым яе прыхільнікам і сваёй прагматычнай працай дамагаў яе

ўмацаванню. Асабліва плённая дзейнасць народнага паэта пачалася пасля пераходу яго ў 1921 годзе ў Мінск.

Паэзія Якуба Коласа савецкай эпохі прасякнута пачуццямі глыбокай радасці за свой народ, за сваю свабодную Айчыну, якая пераможна крочыць наперад, скідаючы з дарогі ўсе перашкоды. Маці — савецкая Радзіма — прадмет яго настайнагата паэтычнага натхнення:

Выглядае ты існай вясной,
Наша маці, краіна Советаў!
А зірнеш на цюбе, і з табой
Маладзее ўся наша палата.

Якуб Колас увайшоў у гісторыю беларускай літаратуры як аўтар вялікіх манументальных твораў, стваральнік сапраўдных жамчужных мастацтва, якімі ганарыцца мы і доўга яшчэ будзем гаварыцца нашы патомкі. Жар эпічнай паэмы Коласа рамацаваў у нацыянальнай літаратуры паэму «Новая зямля», «Сымон музыка», «На шлях вайны», «Рыбакова хата» і «Адпала». Напісаныя ў розны час, яны складваюць адно цэлае, бо прасякнуты адзінымі думкамі і ідэямі.

У іх паэт адлюстравваў жыццё беларускага народа ў найбольш важных і галоўных яго прапях на працягу некалькіх апошніх дзесяцігоддзяў. Паэмы Якуба Коласа даюць уяўленне, які вялікі шлях у сваім грамадскім развіцці прайшоў беларускі народ за гады рэвалюцыі і сацыялістычнага будаўніцтва, як высока ўзвылася яго самавыяўнасць.

У «Новай зямлі» малюецца жыццё старагоў, дакастрычніцкай Беларусі. Герой твора — прадстаўнік тако сялянства, якое пачало абуджацца да сваяго грамадскай дзейнасці, шукаць абавяння ад прыгнёту.

Міхал і Антось настольна і ўварт іх

кнупца вызваліцца ад панскага заняволення, стаць свабоднымі і незалежнымі людзьмі, але ўсе іх намаганні трапілі дарэмна, бо шлях, на які яны сталі ў бар'ябні за сваю свабоду, не прывеў і не мог прывесці іх да незалежнасці ад пана. Герой не ў сілах быў скінуць з сябе груз дробнаўласніцкай

Выступленні харавога калектыву Пінскага гарадскога Дома культуры заўсёды карыстаюцца вялікім поспехам у мясцовага насельніцтва. Кіраўніц хору, майстра самадзейнага мастацтва А. Чопчык вядзе са спевакамі вялікую работу па авалоданню імі выканаўчай культуры. Харысты з любоўю развучваюць і прапагандуюць творы народнай музыкі і песні савецкіх кампазітараў. У канцэртах гучаць такія харавыя творы, як «Прымяненні гусі» Уд. Алоўнікава, «Калгасны вальс» Г. Цітовіча, «Нёман» Н. Сакалоўскага і іншыя.

На здымку: харавыя рэпетыцыя хору. Фото Ф. Сусцэўскага.

Наўвага да нацыянальнага рэпертуару, дрэнная арганізацыя канцэртаў

Стала добрай традыцыяй наладжваць штогод адкрытыя канцэрты выпускнікоў кансерваторыі. Выступленні будучых беларускіх музыкантаў адбыліся таксама і вясной гэтага года.

Цікавымі, рознастайнымі былі праграмы канцэртаў выпускнікоў партыянага аддзялення. Сур'ёзна, удумліва сыграў В. Ільчоў (клас М. Бергера) пралюдыю і футу до-мажор Баха. Выкананне-ж санаты фа-мажор Моцарта можа выклікаць парачанне—твор прагучаў некалькі цыклавамі і мітусіла (1 частка). Малады піяніст выканаў таксама творы Шапана—эцюд мі-мажор і паланез ля-бемоль мажор. Стварылася ўражанне, што выканаўца паланез не пад сілу: было шмат мігуні, нават памылка. Увогуле ў ігры В. Ільчоў пераважаюць моцныя гучанні і мала мажасці, цёмны. Гэта зніжае прыгажосць гучання паэтычных, кантыленных мес.

Надрэна выступіла І. Сохань (клас М. Бергера). Яна выканала арганую пралюдыю і футу до-мажор Баха ў апрацоўцы Кабалеўскага, другую і трэцюю часткі санаты ля-мажор Шуберта, вальс № 3 і эцюд Шапана, «Шаэму» Падкавырава. У пралюды Баха піяністка радуе моцнай, прыгожай, набліжанай да аргана гучасцю, а ў футе — празрыстасцю, яснасцю. У выкананні Р. Ляшчона (клас М. Бергера) «Санаціна» Равеля і «Варыяцыі» маладога беларускага кампазітара Э. Тыманд прагучалі ўшэня, смега. Піяністка паказала надрэную тэхніку.

Прафесійнальна закончаным і своеасаблівым музыкантам паказала сябе Г. Варшынкіна (клас М. Бергера). Выкананыя ёю пралюдыя і футу соль-мажор Шапана і таксама «Сімфанічныя эцюды» Шумана паказалі, што маладая піяністка валодае дыяганалі тэхнікай, іграе ўшэня і свабодна. За вонкавым спакоем адчуваецца ўсхваляванасць, шмат паучыцца. Аднак ішчы раз здаецца, што за гэтым спакоем тублюцца раэмак, эмацыянальна насычанасць твора.

А воўс ў ігры Н. Пукет (клас Г. Паршэўскага) шмат размаў і эмацыянальнасці, але, прыслухаўшыся больш уважліва, заўважаш, што гэта—за лік сілы гук.

У канцэртах удзельнічала некалькі выпускнікоў-струнікоў. В. Храпко (клас А. Староўскага) выканаў творы для віяланчэлі. Нельга не адзначыць у яго даволі прыемнае гучанне інструмента, хоць гэта адносіцца ў асноўным да пяціхвіх, кантыленных мес.

У выпадках, калі віяланчэліст павінен іграць больш закладанія ў тэхнічных адносінах месца, гук робіцца мала цікавым. Прыкладна такі-ж недолік і ў выпускніцы-віяланчэлістэ Л. Готліба (клас А. Староўскага). Разам з Г. Варшынкінай Л. Готліб выконваў санату до-мажор для скрыпкі і фартэпіяно Сеп-Санса. Аднак у музыканта не было прыгожага, сарваціва гучання.

Вялікую цікавасць звычайна выклікае сола на кантрабасе. В. Шаўноў (клас Г. Херсонскага) выканаў «Канцэрт» Гендэля, «Калыханку» Аладова, «Вальс» Гляда, «Уступ да канцэрта Шопана». І хоць у ігры гук яго інструмента даволі яркі, паучы, але ў выкананні ішчы сустракаецца фальшыўныя ноткі.

Удала выступілі студэнты—выканаўцы на духавых інструментах. Прыгожым, чы-

стым, аркім гучаннем парадаваў трубач Е. Логінаў (клас Л. Дзінісая). Тое-ж адносіцца і да С. Ажыгіна (клас А. Кандрашова). Чысты і прыгожы гук, добрую тэхніку ігры на рабоі паказаў В. Прыёмка (клас Ю. Пеміна).

З выпускнікоў—выканаўцаў на народных інструментах у канцэртах удзельнічалі два студэнты. П. Пагоці (клас Г. Жыхарова) выканаў на балалайцы фінал канцэрта для балалайкі з аркестрам Візельні, канцэртныя варыяцыі для балалайкі Будашкіна і «Рускі танец» Чаромухіна. У руках Пагоціка балалайка—паслухмяны інструмент.

Баяніст Р. Назарніка (клас Э. Азаравіч), нажал, не змог добра паказаць сваю тэхніку.

У канцэртах удзельнічала ўсяго адна вакалістка (іншыя спевакі, якія павіны былі выступіць, мярнулічы да афішах, па розных прычынах не з'явіліся). В. Падкарповіч выканала рознастайную праграму, у якую ўвайшлі «Песня каханья», романс Багатырова «Маладыя гады» і

шмат год працуе на сцэне, выступаць перад амаў пустой залай, вы ўбачыце, як гасне яго творчы агеньчык, зніжае нахлэнне. У галаве адна думка: «Наўжо яго мастацтва нікому не патрэбна?». Наўвага, і ў маладых выканаўцаў, якія выступілі ўпершыню ў сваім жыцці перад аўдыторыяй, не раў уважлікі такі-ж думкі. Дырэкцыя кансерваторыі павіна ўлічваць, што такія канцэрты трэба арганізоўваць, а не пускць на самацёк.

На афішах значылася: «Уваж за прапашальныя білеты». А слухачоў, уласна кажучы, ніхто не запрашаў і ніякіх білетаў не было. А білеты-ж можна было распаўсюдзіць срод студэнтаў ВНУ, у аскроўдзі рабочай моладзі, нарэшце, сярод работнікаў мастацтва. А калі-б які-небудзь з канцэртаў перанеслі ішчы ў студэнцкі клуб ці ў рабочы Дом культуры, ды поспех быў-бы забяспечаны.

Саме даўнае, што на гэтыя канцэрты не ходзіць нават студэнт кансерваторыі і музычнага вучылішча. Тут справа падобна на тое, што і тыя і другія страцілі

На здымку: група студэнтаў—выпускнікоў кансерваторыі—В. Шаўноў, В. Грыбоў, А. Маеўская, В. Храпко, А. Готліб. Ля раўля—Г. Варшынкіна. Фото І. Салавейчыка.

іншыя творы. Трэба адзначыць, што педагог Н. Вацічка павіна працавала з маладой спавачкай. У вакалістцы добра пастаўлены голас, ён роўна гучыць у асноўным ва ўсіх рэгістрах.

Некалькі слоў аб рэпертуары. Як ні дзіўна, але малады музыканты амаў не выконваюць твораў беларускіх кампазітараў. Больш чым з півідзесяці твораў, якія выконваліся ў канцэртах, беларускіх было ўсяго пяць—шэсць. І справа тут не толькі ў тым, што нашы кампазітары мала пішуць для рэпертуару музычных устаноў рэспублікі. Самі педагогі мала ўключваюць у навуцальныя планы твораў беларускіх кампазітараў.

Не гаворачы ўжо аб тэхніцы выканання, мала хто здолеў глыбока і правільна перадаць змест твораў, сур'ёзна і ўдумліва раскрыць аўтарскую задумку. Сама абстаноўка, у якой адбыліся студэнцкія канцэрты, у вялікай ступені спрыяла на іх якасці. Калі прымуць, напрыклад, артыста-прафесіянала, які

густ да канцэртаў, страцілі цікавасць да ігры сваіх старэйшых таварышаў. На гэтых канцэртах амаў няма і педагогаў кансерваторыі. У асноўным тут прысутнічалі толькі тыя педагогі, вучні якіх выступілі.

Дзіўныя рэчы адбываліся на канцэртах. У антрактах звычайна аўдыторыя мянялася. Калі ў другім аддзяленні іграў баяніст, дык аматары і знаўцы «высокага» мастацтва, якія слухалі ў першы аддзяленні ігру піяніста ці скрыпача, паспешліва выходзілі.

Канцэрты не дасягнулі мэты. Грамадскасць Мінска не прысутнічала на іх, і выступленні выпускнікоў не сталі святам для кансерваторыі. Гэта было сухое, фармальнае выкананне таго, што шырока абвясцілі афішы.

Але нават тая нешматлікая аўдыторыя, якая заўсёды прысутнічала на канцэртах, мела права прапашальна, каб гэта былі сапраўдныя музычныя вечары.

Е. РАКАВА.

Таленавіты сын Савецкага Азербайджана

Мамеху Рагіму — п'яццадзят год. І ўсёго крыху больш трыццаці год — яго першае вершы.

У 1926 годзе ў камсамольскай газеце «Гандж ішчы» («Маладыя работні») чытач сустраў новае імя, якое ішчы нічога яму не гаварыла, але затое гаварыў сам твор паэта:

Сёння на небе Ускоду Чырвоную зорку я ўбачу. Дзяўчыну ў савзе свабоды Шчасліваю, з сцягам чырвоным я ўбачу.

Паэт спяваў аб свабодным жыцці Савецкага Азербайджана. Гэта быў спеў вольнага чалавека. І новы Азербайджан расцала ўспрыняў гэтую, хай ішчы не ўмэжувалю, але ішчыру песню паэта.

Мамех Рагім настольківа працаваў над вольным радком. А г творца да твора расло яго майстэрства. У друку з'явіліся першыя паэмы «Качак Набі» (1929) і «Дні барыцьбы» (1932), усаўдучаючы рэвалюцыйнае мінулае народа. Верш Рагіма, які гаварыў аб рэвалюцыйных пераменах, сам быў рэвалюцыйна-м у азербайджанскай паэзіі, зьяя ў той час больш, чым проза і драматургія, была савана паэтычнымі іштат-мамі сарадзьявоўя. І Мамех Рагім, як Сулейман Рустам, Расула Раа, Осман Сарыевы і іншыя, ведаў: сучаснасці патрэбны сучасныя вершы. Ён пісаў: «На рускі верш свой верш раўнай!».

І ў яго творах застылі слоўныя формулы старой усходняй паэзіі змяніліся дакладным абазначаннем паучыцца, дух савецкага чалавека.

Мамех Рагім прысвечвае свае таленавітыя радкі будучым на Мінгчадур, усаўдэ працу нафтавоў, піша паэму «Кіраў» (1934). Яго паэзія становіцца шырока вядомай у Азербайджане і за межамі рэспублікі.

У дні Вялікай Айчыннай вайны яго вершы былі ў рэчавым мяшкю салдата, яго

паэзія патхняла на подзвіг. Яна з самых першых дзён вайны жыла верай у перамогу вялікай сам'і савецкіх народаў:

Наша светлае брацтва паможа нам выграць бой. Беларусь, мы сустрэнем зноўку з табой! («Мы вернемся сюды», 1941)

А яго дудлоўныя вершы «З таўрыскага сшытка», прасякнутыя страйнай навісьцю да прыгятаўлікаў! Яны так нагаварыць сабой беларусу патхнаўскай «Іранскі дзёнік». Іх нельга чытаць без хвалявання.

Аб чым ні пісаў-бы паэт, у цэнтры ўвагі яго творчасці заўсёды наземна Радзіма. Яна — яго радзіца, яго нахлэнне. Ён прысвечвае ёй свой выдатны верш «Камень». Пагонічык, каб ураўнаважыць паказку на вярбаўдзе, падняў камень, а сваей радзіцы пясчак, на сваей роднай зямлі. І паэт не можа не пахваліць яго гора.

Я-б камню нават дапамог, Хай толькі-б ён вярнуцца мог. О шчасце! — пасля ўсіх дарог Ступіць на бацькаўскі парог!

Мамех Рагім — палымям барыцьбіт аб дружбу народаў. Гэтай тэме ён прысвечвае выдатную паэму «Над Ленінградом», зьяя была ўдасгоена Сталінскай прэміяй. Гэтай справе ён служыць як паэт-перакладчык. На азербайджанскую мову перакладаў «Руслена і Людміла», «Баўваз-скага явонліка» Пунішка, два тамы вершаў Лермантава, «Сем красавіў» Нізамі, многія вершы Некрасова, Шаўчэні, Ісаакяна і іншыя паэты.

Савецкі Урад высока ацаніў заслугі Мамех Рагіма перад народам. Паэт узнагароджаны ордэнам Леніна, яму прысвоена ганаровае званне заслужанага дзеяча мастацтва Азербайджанскай ССР.

Мамед РАГІМ Каме нь

Тут кожны камень — соню брат, Як прысак, тут пяскі. Ідуць вярбаўды мерна ў рад, Марудна, як вякі.

Пагонічык дрэмле. Ды рука Не ўпусціць бізюнок... І раптам бачыць — у вакаса Спаўзае ўюк на бок.

Для роўнавагі, для таго, Каб тут не быць бізде, Бярэ і камень і яго На меншы цюк калазе.

А каменю, што вец ляжаў, Не вясніць — блда. Яму радзіму кінуць — жак. Яму пясчю шкада.

Мінае нощ, мінае дзень, — Капіна няма пяску. А караван ідзе, ідзе. І каменю — на шую.

Ды воўс і горад, ля ракі. Прыпмак на пастой. Сухія прыядзены пяскі, — Забыты і камень той.

І хай ад спкі ён тут скоў Навек сабе знайшоў. Ён сціць сабе паміж пясчю, А ногі-б меў, — пайшоў.

Ён марчыць, можа хто каля Яго падме зноў. І так ён з гэтак зямлі Мо' вярнецца дамоў.

Ён аж рассыпацца гатоў, Гатоў сабе спаліць, Каб толькі быць сярод пясчю, Агульным лёс дзаяць.

Я-б камню нават дапамог, Хай толькі-б ён вярнуцца мог. О шчасце! — пасля ўсіх дарог Ступіць на бацькаўскі парог! Пераклад Ан. Кіўшыко.

яльных умовах; грамадскі лад старой пінскай Польшчы мала чым адрозніваўся ад грамадскага ладу царскай Расіі.

Разам з тым «Рыбавола хата» — цікавы навадарскі паэтычны твор і па мастацкай форме і па ідэйнай праблематыцы. Аўтар паказаў глыбокае змені, якія адбыліся ў жыцці чалавечтва ў вышні перамотанаяната завяршэння сацыялістычнай рэвалюцыі ў Расіі.

У вольным сваім творы Ізюб Колае выступае выдатным бытшым, ствараючы зьяя замааўкі, па іах можна нагадана ўвядзі жыццё паўнага часу. Непавторныя па мастацкай расііні знаходзім і ў «Рыбаволай хатэ». У гэтым строга падпарадкаваны адной ідэі — паказаць народ як асноўную сілу грамадства.

Ізюб Колае адлюстравяў у паэме развал дзавярэўскай Польшчы і ўз'янішчае Заходняй Беларусі з Усходняй у адной Савецкай дзяржаве. Ён праўдыва паказаў поход Савецкай Арміі ў Заходнюю Беларусь.

Ішлі не з загалю — з усходу. Ішлі не з тым, каб паланіць, — Ішлі, каб волю даць народу. Дабро яго абараніць. Узьняў над братнюю алекю Яго жыццё, набытак, лёс. Пастаіць крмж пакутам, злэку. Якіх ён многа перанёс.

Мінулае Заходняй Беларусі Ізюб Колае апісвае з вышняй рэалістычнай перспектывы савецкага грамадства. А таму, паказваючы барыцьбу працоўных мас ступаць антына-роднага ўрада пісудынкаў, паэт выкрывае сучасныя рэакцыянерныя, трубадурныя напрыяці і варажасці паміж народам, якія ідзе працоўны народнай Польшчы ісіці разам да новых перамог.

Цыкл вялікіх эпічных твораў Колаеа заключае паэма «Адплата», хай яна і не адлюстравана паэзія Вялікай Айчыннай вайны. Слабейшая ў мастацкіх адносінах за ўсе паэмы паэмы, «Адплата» тым не менш — досыць значная паэма ў на-

шай літаратуры. У ёй з новай сілай праявілася майстэрства паэта ў стварэнні гераічных вобразав суайчыннікаў.

Ізюб Колае намаляваў эпічны вобраз народа. Героі паэмы — Баўдарт Белавус, дзед Сёмка, Косцік, Калі, Петрык — любяць жыццё ва ўсім яго харакце і рознастайнасці, хочучы быць яго поўнаўдзяльным гапа-дарами, а не пасыпачам. Жыццё для іх азна-чае быць свабоднымі грамадзянамі незалежнай Савецкай дзяржавы, самім вызначыць свой лёс. У паэме адлюстраваны незвычайны старонні гераічнага змяганія ступаць фаміцыі захочнікаў у суровыя дні Айчыннай вайны, навазнаа сіла, магутнасць і непахісная стойкасць беларускага народа.

Ізюб Колае усаўбіў мужнасць і адвагу беларускага народа, яго адпавянасць ітэям савецкізма, вернасць трыбуе з рускім, украінскім і другімі народамі Савецкага Саюза і аўдэўці тым адначасна, якія ў дні суровага выпрабавання зраділі сваю мову і Радзіме.

Талант Ізюба Колаеа надзвычай многаранні і выявіўся з адноўкавай сілай як у паэзіі, так і ў прозе. Ізюб Колае — асноўнаадзіні мастацкай прозы ў беларускай літаратуры.

Самы значны яго празаічны твор — трылогія «На ростанях», над якой народны паэт працаваў звыш трыццаці год. Праблема і тэматычна трылогія прымае-кае да паэм «Новая вяжыя» і «Сымон му-дзых». Праўда, храналагічны рамкі па-дзых тут акрэслены больш выразна, чым у паэмах. У трылогіі паказана жыццё беларускага народа першых дзесяці год на-шага стагоддзя, таго пераламнага гіста-рычнага згвалу, калі, на велькі трапаму выражанае В. І. Леніна, Расія, зьяя іра-мала, ператваралася ў Расію рэвалюцыйна-нага пратэарыята, у Расію рэвалюцыйна-нага народа. Гэтыя вайнаі зрухі і адлю-стравяў І. Колае. Ва ўзаемаадносінах ре-спублі трылогіі ён паказаў гістарычны лёс беларускага народа.

У трылогіі «На ростанях» над многае вабіць і захаліла, а ішчы больш выклікае

сур'ёзныя роздум. Што-ж чаруе нас у творы пісьменніка?

Нашы сімпаты Ізюб Колае заваўвае перш за ўсё сваім падыхомам да паказу чалавеча-прадзвінкі. Чытаючы «На ростанях», мы бачым, што пісьменнік малае сваіх герояў ў вялікай любоўі і увагай. Нават у адрозных вобразав ён заўважа штосьці прыгожае, што дае права чытачу бачыць у іх чалавеча і верыць у жалкі-васць іх выпраўлення, шпавдаваць, што атлічны ўмовы тагачаснай сацыяльнай і палітычнай рэалісці так бялітасна павалі людзей і рабілі з іх жывых нябожчыкаў.

Адрознае пісьменнік бачыць не ў чалавеку, а ў дзяржаўным ладзе. Гэта несправядлівае класовае грамадства калечы-ла простага чалавеча.

Людзі працы выступаюць як асобныя прыгожата і ўважанага. Сялянне-належы пільны і непахісныя. Праз сваю беднасць і заняпаднасць яны могуць вядз 3-а жой-небудзь пачыноўні паспрачацца ці пабіцца. Аднак падобныя ненармальнасці ў іх жыцці — вынавоўвае. Уземаадно-сіны паміж героямі грунтуюцца на аснове увагі і добразвышчасці. У бедным і прыгнечаных жыхароў Палесея пісьменнік убачыў сапраўднае высокародства душы.

Бяспраўнае становішча на працягу доўгага часу паказала паўны адбітак на псіхалагю мас, але зьявіцьці поўнацую натуру чалавеча не магло. Героі трылогіі поўнае ўведзавення сваёй высокай чалавечай годнасці. Дзед Мікіта не прыні-жаўся ні перад пёраам, ні перад панам. Выганца і высокаўці ў пельціны да Скірмунта называлі алошныга грамадзяні-нам, гэты значыць, роўным і роўнапраў-ным сабе жыхаром краіны, хоць велькі добра разуменьне неадпавянасці таго становішча ў дзяржаве, якое займаў ішчы сам і пан Скірмунт.

Лабановіч і яго бліжэйшыя сябры — маладыя настаўнікі, вышпашы з гучыні працоўных мас, не магі абмянава глядзе на бяспраўнае і залежнае станові-шча сваіх бацьцоў і паступова стана-

віліся ў рады змагароў ва вызваленне іх ад прыгнечані і збядуцаўці.

Працэ ператварэння малавопытных юнакоў у непахісных змагароў ва народную справу аказвае надзвычай сьмаа-дана. На шляху да мэты героям прыходзі-лася пераадоўваць шмат перашкод. Аднак ніякіх цяжкасці не магі і ішчы спалохна-ці. Лабановіч, Тукала, Садоніч, Тамара Ан-дрэева загартоўваліся ў рэвалюцыйнай барыцьбе. У змаганні акраў і выявілася ўсё лепшае, чым надзяляла іх прырода.

Ствараючы маляўнічыя карціны жыцця сялянства і вясковай інтэлігенцыі, Ізюб Колае раскрываў багатыя духоўныя сілы народа, яго здольнасць на актыўны і ра-шучы дзельні ў ім свайго вызвалення і ў той-жа час паказаў, што грамадская па-сіўнасць сялянства была абумоўлена тымі гістарычнымі ўмовамі, у якіх яны зна-ходзілася на працягу велькі доўгага часу.

Трылогія «На ростанях» — самы вы-датны твор нашай нацыянальнай прозы. Яе паэтычнае харавое і мастацкая сіла залучаюцца ў глыбокім гуманізме. Праў-да, указаўшы на гэта, мы ішчы не вызна-чым своеасаблівае трылогіі і не нава-тарскую сутнасць яе твора сацыялістычна-нага рэалізма. Прагрэсіўная літаратура мінулага была таксама гуманістачнай па сваёй сутнасці і зместу. Гуманізм вялікіх мастакоў мінулага выражаўся ў глыбокай увазе да чалавеча працы, у смелай абаро-не пакрыўджаных і занявоўвае, у на-стойлівай і рашучай прапаганды неабход-насці іх развоўвацца. Гэтыя высокія прынцыпы гуманізма ўзнасцдаваў і аўтар «На ростанях», але, як савецкі пісьменнік, ён пайшоў далей. Паказваючы ператвар-энне патрыярхальнага сялянства ў рево-люцыйнага народ, Ізюб Колае сцвярджае думку аб неабходнасці прыгнечаных і бяспраўных працоўных масам самім стаць гаспадарамі свайго лёсу, будучыміма новага, свабоднага жыцця.

Аповесць «Дрыгва», напісаная ў пачатку трыццаціх гадоў, з'явілася зьяям з найбольш скрэпым і пераказнаўчым пры-кладаў наватарскай сутнасці савецкай лі-таратуры. Героі «Дрыгвы», як і трылогіі

ДОБРАЗЫЧЛІВЫ ГЛЯДАЧ

Упершыню тэатр імя Ленінскага камсамола Беларусі быў на гастролях у Калінінградзе амаў чатыры гады назад. За-раў мы зноў тут выступаем у парадку творчага абмену з Калінінградскім абласным драматычным тэатрам, які паказаў свае спектаклі ў Мінску і Віцебску. Як і ў першы раз, калінінградцы прынялі Брэ-скі тэатр добра.

Па даўняй традыцыі свае гастролі мы адкрылі спектаклем «Брэсцкая крэпасць». Ніягледзячы на тое, што ў свой першы прыезд тэатр паказаў гэты спектакль калі-дзесці разоў, ён і цяпер выклікаў у калі-нінградцаў жывую цікавасць. У бліжэйшы

час па запрашэнню тэатра спектакль «Брэсцкая крэпасць» наведваюць два ўдзельнікі гераічнай абароны крэпасці тт. Некра-саў і Астапек, якія працуюць у Калінін-градскай вобласці.

Апрача гэтага спектакля, тэатр паказаў калінінградцам «Крэмлёўскія куранты» і «Жанішчю Фігаро».

Спектаклі актыўна наведваюць калгас-нікі бліжэйшых сельсаветаў. За час гастролей, якія працягнуцца да 30 чэрвеня, тэатр паказаў у горадзе 35 спектакляў. Калектыў пачаў таксама па-ралежны паказ сваіх работ у раённых цэнтрах і калгасах вобласці. Усяго за ме-

«На ростанях», — палескія сяляне, жыццё якіх працавала паўнаўна і непрыгнечна. Дзед Талаш — гэта той-жа дзед Мікіта. Многа год бізюном і «халоднай» вучылі яго слухаць пана, пана і ўрадіка, адма-ваць агадзя перад імі шпакю, але ён за-ставаўся непакараў, гаварыў усім «ты», ні перад кім не сціляў галавы. Дзеду Та-лашу давалася дажыць да пшчаслівых пера-мен і самому стаць змагарам за новаы формы жыцця.

Цікі і пазорны палескі селянін Рыгор Талаш, былы панскі парабак, над уздэ-лінем падзей стаў непахісным змагаром за свабоду і незалежнасць свайго народа, мужным барыцьбітам за савецкую Уладу. Просты палескі мужык ператварыўся ў гістарычную асобу.

Новая эпоха паставіла перад народам новыя задачы і наравіла новых гераоў. У аповесці «На прасторах жыцця» і «Ал-шчалепец» Колае паказвае змяганне на-рода ва ўмовах савецкай рэалісці за перабоўву свайго жыцця на сацыялістыч-ных пачатках. Сялянскі сын Сіпчан Бар-дута (герой аповесці «На прасторах жыт-ця») не хоча іці бацькоўскімі сяджамі, гібець у беднасці. У яго разуменні жыць значыць быць гаспадаром жыцця. Каб не застацца пустым дзетупнікам, ён пехоты адраўдзя

ДЗЁННІК МАСТАЦТВА

Выступленні Балашова

Гэта было дваццаць пяць год назад. Малады чытальнік Сяргей Балашов выступіў з першымі сваімі літаратурнымі кампазіцыямі «Туркі» і «ЧІЗ». Яго слухачамі былі рабочыя Урала. З таго часу імя майстра мастацкага чытанія С. Балашова становіцца вядомым у розных кутках нашай краіны. У яго рэпертуары—творы савецкіх пісьмемнікаў.

Неаднаразова выступіў С. Балашов у Беларусі, дзе яго заўсёды сустракалі з цікавасцю. На гэты раз артыст прыехаў у Мінск з новай праграмай «Поры года», складзенай з вершаў Сяргея Есеніна—песняра рускай прыроды. Слухачы сціпла сустраілі новую работу чытальніка.

На адмыкку: народны артыст РСФСР С. Балашов выступае ў клубе імя Ф. Дзяржынскага.

Фото І. Салавейчыка.

Незвычайная прафесія

Сярод шматых жанраў, бадай, самы складаны — дрэсіроўка жывёл, асабліва драпежнікаў. Савецкі дрэсіроўчыкі стварылі шую школу. У Савецкім Саюзе і за яго межамі шырока вядомы Барыс Эдэр, Нікалай Глаздыльшчык, Валентын Філатэў і іншыя.

Сярод майстроў дрэсіроўкі віднае месца належыць першай у СССР жанчыне — дрэсіроўчыцы драпежнікаў Ірыне Бургымавай.

Калі ўпершыню дачка харкаўскага ветэрынара Ірына прыйшла ў шыр, яе зацікавілі прычынныя смеласць, вынаходлівасць. Ажыццёвае мары стаць шчыраю артысткай дапамагілі заняткі спортам і ў балетнай студыі. Але ўдзяльна першага савецкага механіка атракціва, прадстаўніц вышэйшай школы верховай язды Ірына Бургымава адчувае сваё прызычанне ў іншым, больш складаным жанры. Яна марыць стаць дрэсіроўчыцай жывёл.

Пачаўшы работу з трыма ільвамі, Бургымава разам з партнёрам падрыхтавала вядомы атракціён «Круг смеласці».

Цяпер колькасць драпежнікаў Ірына Бургымава даяла да дваццаці, з якімі выступае зараз у Мінску. Прафесія дрэсіроўчыка патрабуе вялікай вытрымкі і адвагі. Гэтымі якасцямі ў поўнай меры валодае Ірына Бургымава.

Ярка асветлены манеж Мінскага цырка з устаноўленай тут масівай, але разам з тым ажурнай клеткай. Чуюцца гукі марша. На манеж выходзіць Ірына Бургымава. Следы, раўны і журчання ад яе крокаў, паяўляюцца дзівацкія сачыць за цікавым на кампазіцыйны чынам.

Прадэманстрацыя дрэсіроўчыкаў Бургымавай карыстаецца метадом так званай «гуманітарнай дрэсіроўкі ў процілегласць «кавак дрэсіроўкі» замежных дрэсіроўчыкаў, якая заснавана на жорсткасці і бязлітасці.

Нумары Бургымавай прадолжаць лёгка і свабодна. Нягледзячы на рэзкі характар рухаў, так неабходным у дачыненні да ўтаймлівасці трымацца мякка, не падкрэсваючы небяспекі, якая пагражае ёй, не іграе на нервах глядачоў.

Глядачы не адчуваюць страху за гэтую мужную жанчыну, якая адолае пакарыць сваёй волі лютых драпежнікаў і ў спакійнай і смелай манеры прымушае іх рабіць складаныя трыкі. Калі, напрыклад, дрэсіроўчыца кладзе зярвоў на бок, дружалюбна стурхае іх, а затым кладзеца на гэты «жывы дыван», у шырку чуюць гучны смех. Глядачы быццам забываюцца аб яго небяспечы, якая пагражае дрэсіроўчыцы.

Вялікая любоў да незвычайнай прафесіі прымушае Ірыну Бургымаву ўсё больш удасканальваць сваё мастацтва і шукаць новыя прыёмы дрэсіроўкі.

У. ІДЭЛЬСОН.

У тэатрах Рыгі

У тэатрах Рыгі — гарачыя дні. Артысты, ржысёры, мастакі, усё тэатральнае работнікі латышскай сталіцы рыхтуюцца да пачатку адначасна саркавога Вялікага Кастрычніка новымі пастаўкамі.

У якасці члена тэатра драмы Латвійскай ССР у поспехам ідзе тэатральны спектакль «Сярод нас» па п'есе І. Гамбургскага, прысвечаным баявым дзеянням чырвоных латышскіх стралякоў.

У маі рускі драматычны тэатр Латвійскай ССР паказаў прэм'еру «Інтэрвенцыя» Л. Славіна.

Дзяржаўны мастацкі тэатр імя Яна Райніса нядаўна ўпершыню наставіў латышскую п'есу «Авантура». У спектаклі адлюстраваны падзеі, якія адбываліся ў 1918 г. у Маскве. Англіскае пасол Локарт з дапамогай былога палкоўніка царскай арміі Крутова і шпіённа Рэйля імпунда сціліцца на свой бок латыша Эдуарда Берза — камандзіра артылерыйскага дывізіёна. Аднак Берза рашуча змагаецца супраць банды шпіёнаў і дыверсантаў. Разам з групай латышскіх стралякоў ён абязбройвае ворагаў.

Калектыў тэатра імя Райніса карыстаецца заслужаным аўтарытэтам сярод рыжан. Вялікая творчая перамога яго — пастаўка п'есы «Іграў я, скакаў» Райніса, паказаная на заключным міжрэспубліканскім этапе 2-й «Прыбалтыйскай тэатральнай вясны».

Рыхтуюцца да 40-й гадавіны Кастрычніка, ржысёры тэатра арганізуюць спектакль на вялікіх адкрытых пляцоўках парка і садоў, ствараюць акцёрскія брыгады для выступленняў на фабрыках і заводах, у калгасах і сабгасах.

Н. ДАРОНІН.

Рыга.

АПАВЯДАННЕ

На складах была сцюжа..

Я адчынаю гэтую старую, чорнага колеру, бланшаную скрынчачку адзін раз праз кожныя пяць — шэсць год. У ёй я хаваю рэчы, якія пакінуў след у мамі жыцці ці ўнеслі ў яго змену. Тут і чырвоны членскі білет, які мне далі, калі я ўступіў у сацыялістычную партыю Злучаных Штатаў у аддзяленні Томкіне-Парк, на Брукліне, прыблізна ў 1923 годзе. Тут і першы зроблены кодакам, фотаадымак, што дала мне Конча... танюсенка і крохал, нібы здань, апрагнута ў спадзіну і блузку.

Я пачаў працаваць на складах Гамбургска-Амерыканскіх лійн, як іны тамы называліся, у Хобакене. Мне здавалася, што кожны партыю грузчык меў шэсць бутаў росту, а хто выглядаў ніжэй — быў падобны на піўную бочку, да якой прырода прыставіла ногі футбаліста. Калі містар Кларк, грузчык, высокі дзесяціцін-негр з нягройнай хадзою, сказаў мне: «Ты прылятай, я не паверыў сваім вухам. Ён гаварыў далей, і я пачаў разумець. «Ты малады, невысокага росту і лёгкі. Нам патрэбны такія, каб улазілі на груды мяхоў і там разважыць вузел. На складах многа работ, з якімі лепш за ўсё спраўляюцца лёгкія вагою людзі. Мы навучым цябе, як ладзіць з вярхоўкамі». З цягам часу я ўвёду, што такое «вярхоўкі» містара Кларка і яшчэ некалькі прафесіянальных штукачкаў — ад работчыкаў, якія на практыцы паказалі мне тое, аб чым мой дзядзька Марсело вельмі часта любіў гаварыць: «Лепш мець прыт, чым сілу».

Калі ў першую сусветную вайну з Францыі прыйшло судно «Ватэрланд», яго прывезла тысячы скрынкі кансерваваных прадуктаў, лагерныя палаткі і невялікія калодкі да іх. Гэтыя скрынкі былі дастаўлены ў штабелі, па дзве ці па чатыры ў рад, і паднімаліся высока — пад стоць складаў. На версе кожнага штабеля дзве ці чатыры скрынкі ставілі так, каб яны «завязвалі» ўвесь штабелі. Калі былі атрыманы загад грузіць скрынкі на адно з транспартных суднаў, нехта з нас павінен быў улазіць на верх штабеля пры дапамоце жывых ног, вялікага пацучы і вострага вачэй. Ён павінен быў «разважыць» штабелі, пераставіўшы самыя верхнія скрынкі так, каб яны роўна ляглі на ніжнія. Потым упавіненым, шпакімі штурхоўкоў адной нагі, стараючыся ўтрымаць роўнавагу на другой, треба было сціскаць скрынкі на падлогу склада. Накшталт тых чырвоных акрабтаў, што, вастаўшыся адзін у аднаго на плячах, адважваюцца саскочыць адначасова з вяршыні жывой піраміды на аснову цырка. Містар Кларк прыняў мяне ў брыгаду і растлумачыў, як рабіць гэтыя простыя рэчы. Простыя, калі ведаеш, як іх рабіць. Простыя, калі ты малады, крху ўбескалопны і рызыкаўны.

Я любіў містара Кларка. Мы ўсе любілі яго і вельмі паважалі. Гэтыя любіў і паважалі тлумачыліся добрым яго веданнем таго, што такое прыстані, склады і наогул праца грузчыка. Гэтыя веды ён не раз дэманстраваў нам. Ён ніколі не ведаў імя містара Кларка. Здаецца, мала хто ведаў яго імя. Нарэшце ён у Панама, а банкі яго імя — у Імаікі. Матчыма, бацька яго быў рабочым з якога-небудзь вест-індскага вострава, дзе гавораць па-англійску, адным з тых, што прыехаў у Панама ў пачатку стагоддзя. Каб аддаць малодзёму і кроў на збудаванне Панамаўскага канала. Містар Кларк добра гаварыў на многіх мовах — іспанскай, французскай, англійскай, — як усё патомкі жыхароў Вест-Інды. Ён ведаў, як нагрузіць карабелі, лепш, чым хто іншы: што треба грузіць спачатку, а што — потым, і, самае галоўнае, як у трыме карабля расставіць і замацаваць усё так, каб, нягледзячы ні на якія хвалі і буры, груз не скрапаецца з месца і ляжаў там, дзе містар Кларк загадаў нам яго паставіць.

Містар Кларк навучыў мяне майстэрству

Хесус Калон — прагрэсіўны негрыянскі пісьмемнік і журналіст, па паходжанню пуэртарыканец. — 38 год актыўна працуе як арганізатар лацінаамерыканскіх неграў у Н'ю-Йорку. Супрацоўнічае ў газеце «Дэйлі уоркер» (орган Компартыі ЗША) і прагрэсіўным часопісу «Мэйнстрым».

скарыванна бусава — гэтай называюць каштоўнай універсальнай прыладай партывага грузчыка. Пасля таго, як дасядаеш, што і як рабіць з яго дапамогай, адчуваеш сабе на складах, як дома. Да таго-ж, некай адчуваеш, што містар Кларк дэсці тут і сочыць за кожным тваім рухам. Ён гаварыў нам, каб мы сачылі адзін за адным і пільнавалі жыццё і ногі другога. Наша брыгада была, як дружная каманда, у якой усё прымалі ўдзел у кожным руху і рашэнні таварыша, каманда, у якой кожную хвіліну бачым нешта новае.

Да некаторага ступені было вельмі шкава. Кожнага звалі Джо ці Джэк, Недра ці Тоні, але ў нас быў адзін толькі містар... Гэта быў містар Кларк.

Адно мне непакояла з самага пачатку — тое, што на складах было вельмі холадна. Было так холадна, што плавок за адзін момант ператвараўся ў круглы камячок ільду.

Акрамя цяжкіх вялікіх чаравікаў, якія былі ва ўсіх нас, мы дасталі машыны з дзяржы і абматвалі імі ногі. Пры хадзе мы перавальваліся з боку на бок, нібы старыя мядзведзі, якія запавяжаюць у сваю апошнюю дэдыяўную барацьбу. Большасць з нас меў на сабе тоўстыя сподыю блязю, якія сарвала на ад плячэй да шычкалатка. На яе надзяваліся тоўстыя шарцыяна сарочка, старая камізелька, шпакі, пінжак і паіто, паліперазанае вярхоўкай. Калі мы не карысталіся бусамом, то звычайна выносілі яго са складаў. Пры ўсім гэтым даводзілася няспына скакаць то адной, то на другой назе, безупынна рухаюцца, каб саграць скачанае цела. Час-ад-часу мы бегалі ў прыбыральню, пераважаючы толькі дача таго, каб захапіць мецца ля прымаваных да сцен вадаправодных трубаў, якія выкарыстоўваліся ў якасці батарэй паравага апаплення. Прыбывшы з хвіліну там, мы вярталіся на склад і, мажале не паверыць, — нам рабілася яшчэ холадней, чым было да таго.

Калі вайна скончылася, наша брыгада размясцілася недазе па складах і Н'ю-Джэрсіскіх прыстаней. Некаторы час я не мог знайсці ніякай працы. Нарэшце, знайшоў... на складах садавін кама ніжняга канца Чэмберс-стрыт, у раёне Гуаза-но. Была зусім дронная пара — так званы перыяд перабудовы. Каб не даць душы пакінуць цела, даводзілася брацца за любую справу. Калі сарака год назад я працаваў на гэтых складах садавін з 11.30 вечара да 8 раніцы за два долары семдзеці паць центаў за восемгадзіныныя рабочыя дзень... гэта значыць — за ноч. І шча, прада, за тым блыжы і ігрышы, якія можна было выцягнуць са скрынкі, што ледзь ліпеа. А палове чацвёртай раніцы ў нас быў поўгадзіныны перапынак на абед. Галоўнае была заключалася ў тым, што тут было яшчэ холадней, чым на Гамбургска-Амерыканскіх складах у Хобакене. Матчыма, а гаспадар знарок рабіў так і зусім не ацільна прыбыральню, каб грузчыкі там доўга не затрымаваліся, а рухаліся і працавалі на працягу ўсёй змены.

Што яшчэ было дрэнным на гэтых складах, дык гэта старамоўныя ручныя тачкі на двух вядзючых колах і цяжкія, — ўпараўнаць з імі было нялёгка. Але самае кепскае заключалася не ў гэтым. Калі мы а чацвёртай гадзіне раніцы вярталіся з «подняк», лёгкія скрынкі з ігрушамі, абліжымі і перкамамі, нібы на чарадзеіству, ператвараліся ў цяжкія маленькія бочкі, якія часта бачыліся прылаўкаў у старамоўных крамах жалезных тавараў, набітыя «дэжкімі» рэчамі, што прымяна казычучы спіну, калі ночу штурхаеш перад сабою тачку па ўхабістому, мёрзламу насцілу. І кожны раз треба было везці тры такія тоўстыя маленькія бочкі.

Хесус КАЛОН

Хесус КАЛОН

Адной раніцай, калі я ішоў дадому пасля работы на складе, мне сустраўся адзін з тых, хто працаваў з містэрам Кларкам. Ён сказаў, што яны шукаюць мяне, бо наша старая брыгада збіраецца зноў разам, каб ужо на другі дзень пачаць працу на Лакаванскай чыгуныцы. Ён паведаміў, дзе іх можна знайсці. Больш я ўжо не хадаў на склады. Я працаваў зноў з містэрам Кларкам на Лакаванскай чыгуныцы.

Праца пачыналася толькі тады, калі апыніліся на адным з незлічоных таварных саставаў, на адной з рачных барж ці ў сховішчы, што належалі Лакаванскай чыгуныцы на абодвух берагах ракі. Іншыя дні даводзілася пагуадзіны чакаць у сцюжу, у снег і град, пакуль з талоўнай каторы не скажучь, куды ісці. У апошні дзень май працы там нам загадалі перагрузіць мяхі з кавай з таварных вагонаў на баржы, якія стаялі ўнізе, на раце. Вагоны і баржы былі злучаны цяжкімі сходнямі, па якіх треба было змаць лаццёў, каб дабрацца да баржы, ледзь упураўляючыся з тачкай з двума вялікімі мяхамі. Ты амаль што ляціш уніз, стараючыся не бразнуцца аб тачку, што коціцца перад табой, і не адстаць, каб заду не наляцела другая, а няць-шэсць грузчыкаў на баржы спішаюцца выспінуць з таго месца, куды, па іх разліку, прыгоніш ты сваю тачку. Калі дабраешся, нарэшце, да палубы баржы, прыходзіцца манэраваць паміж двума рабочымі, якія гатовы ўжо змяць мяхі з твай тачкі. На гэта можна здаць толькі хвіліну, калі не хочаш, каб на цябе наляцела задняя тачка і ўсе астатнія, што коціцца за ёй.

Аднаго разу, калі я з'аздаў па сходнях, мая тачка заада та шпарка павацілася ўніз і паехала на адным коле. Два мяхі, якія былі на тачцы, сунуліся на адзін бок. Здавалася, вось-вось яны паліцяць уніз, і іх прагнемо халадна дэдыяўна вада ракі, што цякла пада мной. Я думаў і дзейнічаў хутка — увесь нахліліўся ўправа, а правай рукой і плячом некалькі секунд прысцяў тачку да насцілу сходняў. Нейкая процістая сіла штурхнула мяне разам з ручкамі тачкі далёка ўлева, з дошак сходняў. Калі я наспрабаваў стаць прама — апынуўся ў паветры і на некалькі секунд павіс над безданнем. Мае вочы праз абедзве ручкі тачкі ўтаропіліся ў чорную халадную ваду. Гэтыя некалькі секунд былі самымі доўгімі ў мам жыцці. Шчасліва дабраўшыся да баржы з выратаванымі мяхамі кавы, я пачаў, пакуль дзе работчы не знічучь іх з тачкі. Потым багом пакліпў парожнюю тачку ўгару на сходнях у таварны вагон і, замест таго, каб заняць чаргу па новай махі, шпурнуў тачку ў далёкі кут. Нікому не скажучы ні слова, я пайшоў прач з Лакаванскіх складаў, не абмяняўшы свой значок на грошы.

І вось гэты значок глядзіць на мяне са дна май бланшаной скрынчачкі. Цяпер, амаль праз сорок год, яго зацякае чырваню і сбрамам паверхня такая-ж чыстая і бліскучая, як і тады, калі містар Кларк уручыў яго мне ў марозны-зімовы вечар і сказаў: «Ты прылятай». Вось гэты значок побач са старым членскім білетам сацыялістычнай партыі, які я атрымаў у 1923 годзе, і першым здымкам Кончы — май жонкі, якая выглядае на ім танюсенкай і крохал, нібы здань, апрагнута ў спадзіну і блузку. Усёкі другі, хто ўбачыць значок, скажа: «Яшчэ адзін значок».

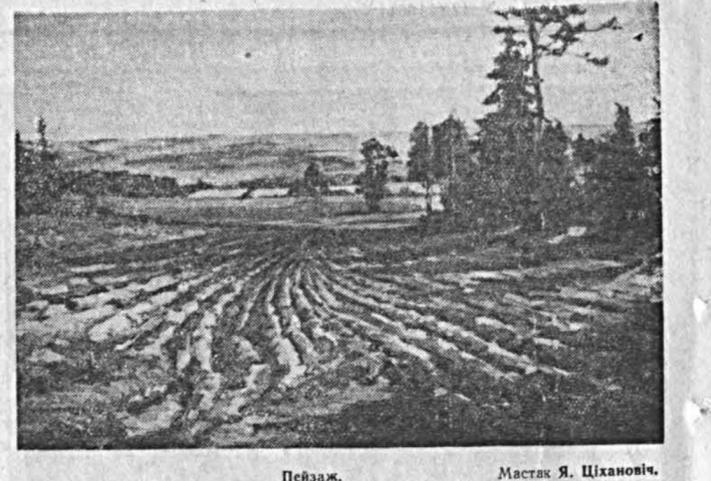
Але для мяне гэта не «яшчэ адзін значок». Для мяне ён уявляе мільённы мужчыні і жанчыні на марак і палях, у пахтах і ліцейнях, на фабрыках і складах, мільёны людзей, якія рызыкавалі сваім жыццём і губляючы яго таксама, як бацькі іх бацькоў рабілі гэта сотні гадоў да іх, выконваючы кожны дзень тысячы небяспечных работ.

Я не скажучь, што гэта здарыцца заўтра. Але будзе дзень, і ў гэтых Злучаных Штатах рабочыя ўсёй грамадою запячваюцца адзін у аднаго:

«Да чаго ўся гэтая цяжкая праца? Для каго?»

І іх калектыўны адказ прагучыць над усёю зямляй.

Пераклаў з англійскай мовы С. ДОРСКІ.

Пейзаж. Мастак Я. Шчановіч.

Выдатны майстра жывапісу

(Да 75-годдзя з дня смерці В. Перова)

11 чэрвеня споўнілася 75 год з дня смерці выдатнага рускага мастака Васілія Грыгор'евіча Перова.

Адзін з заснавальнікаў крытычнага рэалізму ў жывапісу, Перов карыстаўся вельмі шырокай папулярнасцю сярод сваіх сучаснікаў.

Творчае аблічча Перова фармавалася ў перыяд напружанага рэвалюцыйна-дэмакратычнага руху, які ахапіў перадрэфармаваную Расію.

Гэта дзейнасць звязана з калектывам маскоўскіх мастакоў, які да 60-х гадоў сфармаваўся ў Маскоўскую мастацкую школу. Перов, Пранішнік, Неўраў, Шукіраў — найбольш буйныя прадстаўнікі гэтай школы. Маскоўскія мастакі-рэалісты, які ўсе перадавалі мастакі таго часу, былі гарачымі паслядоўнікамі эстэтычных поглядаў Чарнышоўскага. Яны змагаліся за новае, дамакратычнае мастацтва, якое стваралася для народа.

Перов у сваіх творах непасрэдна адштурхоўваецца ад жанравых карцін Федотава, але яго погляд на жыццё шырэйшы, а характарыстыкі вярэйшыя і больш сатырычныя.

Да пачатку 60-х гадоў імя мастака навае вялікую вядомасць. Магутны імпульс рэвалюцыйнага руху гэтых год захапіў і Перова. У 1861—62 гадах ён стварае самыя смелыя па сацыяльнаму гучанню палотны, прысвечаныя рускаму сялянству: «Пропаведзь на вёсцы», «Чапешчэ ў Мышчэцкай» і «Сельскі крыжовы паход на вядзючых». Апошняя карціна была выстаўлена ў 1862 г. на выстаўцы Таварыства заахочвання мастакоў.

Па сіле сацыяльнага выкрыцця яна ўваўляе сабой твор выключна востры і закончаны ў сваёй задуме. У карціне Перов паказваў глядачу ўсё ўбоства жыцця рускай вёскі і з гранічнай смеласцю напісаў адмоўныя вобразы духавенства, што выклікала бурны пратэст з боку рэакцыйных колаў цецербургскага грамадства. Карціна была з выстаўкі знята. Аднак ад гэтага яе папулярнасць яшчэ ўзмацнілася.

Да тэмы выкрыцця духавенства Перов вяртаецца яшчэ раз у карціне «Манахырыска трапезная». У гэтым творы мастак паказвае фальш самой хрысціянскай ідылі. Карціна пабудавана так, што ўвесь разгук манастырскага ажыотва кампазіцыйна заахочвання фігурай распятага Хрыста. Гэтым мастак уносіць асаблівае вастрыню ў задуму карціны.

Аднак у цэлым у другой палавіне 60-х гадоў у творчасці Перова сатыра ўстапае месца больш паглыбленаму погляду на жыццё народа. Мастак прымавае вобразы становачых вобразам. Карціны становяцца цудоўнымі, больш чалавечымі, напаяўляюцца глыбокім драматычным зместам.

«Апошні тынок ля застаў», «Провады набожчыка» напісаны з вялікай любоўю

да народа, з глыбокім пацучым спачываюцца да яго гор, да безвыходнасці яго становішча. У гэтых карцінах пачынае іграць асабліва значэнне пейзаж. Падчалежны агудналы іды карціны, ён дапаўняе яе як бы музычным гучаннем і надае творы чалавечы.

У гэты-ж перыяд Перов піша «Прыезд гувернанткі ў купецкі дом». Тут зноў адчуваюцца федотаўскія традыцыі. Паказваючы маскоўскае купецтва, мастак раскрывае гэту тэму глыбей, чым Федотаў. Тупома, атаўселама, фанабарыстаму купецтву Перов супрацьстаяе шчыльна інтэлігентную даччыну-гувернантку, якая зарабляе на жыццё сваёй працай.

У канцы 60-х гадоў Перов разам з Мясцадэвым і іншымі маскоўскімі мастакімі стварае маскоўскую групу пераоўнікаў — арганізацыю мастакоў, якой на працягу некалькіх наступных дзесяцігоддзяў суджана было адгрытваць важнейшую ролю ў гісторыі рускага мастацтва.

У 70-х гадах Перов працягвае пісаць жанравыя карціны і выстаўляе іх на пераоўніцкіх выстаўках. Гэта «Путшалоўны», «Палляўчына на прыродзе», «Рыболоў» і інш. Аднак гэтыя карціны паабудзены вастрыні сацыяльнага гучання і шырокага абагульняючага ахону жыцця.

У гэтыя гады талент мастака працяўляецца ў партрэце, і треба сказаць, што ў гэтым жанры Перов стварыў жола. самыя значныя творы сярод усеагульняючых галерэй напісаных ім карцін. Партрэт Ф. Дастаўскага напісаны з такой глыбінёй і сілай псіхалагічнага пранікнення ў духоўны свет чалавека, што ў поўнай ступені яго можна параўнаць з творамі савяно пісьмемніка.

Глыбокія і праўдзівыя па характарыстыцы партреты А. Астроўскага, І. Тургенява, купца Камніна, у якім мастак стварыў абагульнены вобраз купца параформеннай Расіі.

У серыі гэтых палотнаў Перов вырашае задачу псіхалагічнага партрэта і тым самым намачае шлях развіцця партрэта ў рускім мастацтве другой паловы XIX стагоддзя.

Творчасць Перова абарвалася, калі яму было ўсяго 48 год; ён памёр 29 мая (11 чэрвеня) 1862 г. пасля цяжкай хваробы.

Перов увайшоў у гісторыю як мастак-дамакрат, які ўпершыню так адкрыта і смела выступіў у абарону прыгнечанага, беспасунага народа, уасабляючы ў жывапісу вялікі іды Белінскага, Чарнышоўскага, Дабралюбава. Высокімі і ўдзячнымі рысамі яго характару з'яўляюцца актыўныя, палымяныя адносіны да жыцця, да мастацтва і да пастаўленых перад ім яго эпохай задач. І гэтыя яго рысы дастойныя пераіманна для мастакоў любой эпохі, у тым ліку і нашай.

А. ПАУЛІНСКАЯ.

Юбілей Лаздзіну Пеледа

КАУНАС. (Наш нар.). Літаратурная грамадскасць Літвы адзначыла 85-годдзе з дня нараджэння і 65-годдзе літаратурнай дзейнасці вядомага літоўскага пісьмемніка, заслужанага дзеяча мастацтва Літоўскай ССР Лаздзіну Пеледа (Марыні Нікадзімаўны Ластоўскай).

Лаздзіну Пеледа — адна з папулярных пісьмемніц Літвы. Яе апавяданні, аповесці, раманы і п'есы шырока вядомы і любімы літоўскім чытачом. Яна ў свой час была частым госцем рэдакцыі газеты «Наша ныва» і сабравала з маладымі тады яшчэ Янкам Купалам, Якубам Коласам, Змітраком Бядулем, Максімам Багдановічам, перадавала дэдураўскія празаічныя творы на літоўскую мову.

Да юбілея Лаздзіну Пеледа ў Літоўскім дзяржаўным выдавецтве выйшла збор яе твораў у сямі тамах і анатоміі выбранах твораў на рускай мове.

У памянкіцы Каўнаскай рэспубліканскай бібліятэкі адбылося ўшанаванне пісь-

мемніцы. Совет Міністраў рэспублікі прысвоіў ёй гонаравое званне заслужанага дзеяча культуры Літоўскай ССР. Юбіляра віталі пісьмемнікі, вучоныя, работнікі тэатральных калектываў, мастакі, прадстаўнікі пшчэлічых грамадскіх арганізацый Каўнаса. На імя юбіляра атрыманы прывітаньнія тэлеграмы ад пісьмемнікаў брацкай рэспублікі.

Ад Саюза пісьмемнікаў Беларусі ў юбілейныя ўрачыстасцях прымаў ўдзел паэт Анастоль Астроўскі і мастацтвазнаўца Ганна Главацкая.

На здымку: Лаздзіну Пеледа гутарыць з Анастоль Астроўскім.

Галоўны р